

Stichting Openbaar Primair Onderwijs

**Papendrecht
& Sliedrecht**

MPGS22017070607530062

GS2

06.07.2017

0062

T 078 - 644 98 80

E info@obop.nl

Poldermolen 12

3352 TH Papendrecht

F 078 - 644 03 99

KvK: 24386999

Rabobank nr. 39 30 46 664

Aan de leden van de gemeenteraad van
de gemeente Sliedrecht
Postbus 16
3360 AA Sliedrecht

Datum : 30-06-17
Behandeld : M. Beke
Kenmerk : 2017/4835
Onderwerp : Jaarverslag 2016

Geachte leden van de raad,

Bijgaand treft u het door het bestuur vastgestelde ontwerp-jaarverslag 2016 van de Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht-Sliedrecht aan. Het verslag is voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring.

Conform artikel 48 van de WPO en artikel 21 lid 2 van de statuten leggen wij het ontwerp-jaarverslag, bestaande uit een bestuursverslag en de jaarrekening, ter instemming aan u voor.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur

M.L.C. Beke-Huiskes,
Bestuursmanager

Bijlage: jaarverslag 2016

Stichting Openbaar Primair Onderwijs

**Papendrecht
& Sliedrecht**

Jaarstukken 2016

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
JAARSTUKKEN	
Aanbieding	3
Verslag toezichthoudend bestuur	4
Bestuursverslag	8
Financiële kengetallen	34
JAARREKENING	
Grondslagen	35
Balans per 31 december 2016 na resultaatbestemming	39
Staat van Baten en Lasten over 2016	41
Kasstroomoverzicht 2016	42
Toelichting behorende tot de balans per 31 december 2016	43
Geoormerkte doelsubsidies OCW & EZ	50
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	51
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2016	52
Overzicht wet normering bezoldiging topfunctionarissen	56
Overzicht verbonden partijen	59
Bestemming van het nettoresultaat	60
Gebeurtenissen na balansdatum	61
Ondertekening	62
OVERIGE GEGEVENS	
Controleverklaring	63

AANBIEDING

De Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht & Sliedrecht te Papendrecht biedt u hierbij het Rapport inzake de Jaarstukken over de periode 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016 aan.

De Jaarrekening bestaat onder meer uit een balans per 31 december 2016 en een staat van baten en lasten over de periode 1 januari tot en met 31 december 2016, welke beide zijn voorzien van de nodige specificaties en toelichtingen. Het Bestuursverslag en de Overige gegevens completeren de jaarstukken.

VERSLAG VAN HET TOEZICHTHOUDEND BESTUUR

Werkwijze

De wet Goed Onderwijs Goed Bestuur stelt als voorwaarde dat de functies van bestuur en intern toezicht gescheiden zijn.

OPOPS hanteert het besturingsmodel van een feitelijke scheiding tussen bestuur en toezicht en kent een bestuur en een bestuursmanager, waarbij de bestuursmanager geen onderdeel van het bestuur uitmaakt.

De werkwijze van het toezichthoudend bestuur is vastgelegd in het managementstatuut en het bestuurlijk beleids- en toezichtskader. De code goed bestuur van de PO-Raad is verwerkt in het beleidskader van de Stichting. Het bestuur is aangesloten bij de besturenorganisatie VOS/ABB en de PO-raad. Jaarlijks evalueert het bestuur in aanwezigheid van de bestuursmanager haar functioneren in een apart hiervoor ingelaste bestuursvergadering.

Ingevolge artikel 393, lid 5 onder e en f van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek heeft de accountant verklaard dat geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover zij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig de Regeling Jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3 Jaarverslag van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 is opgesteld, en of de in artikel 392, lid 1 onder b tot en met h van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden zij dat het jaarverslag, voor zover zij dat kunnen beoordelen verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 391, lid 4 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Samenstelling bestuur

- dhr. H.A. Verhoef, voorzitter, benoemd per 01-01-2006 op voordracht van de gemeenten;
 - dhr. J.G. Troost, benoemd per 01-01-2006 op voordracht van het personeel;
 - mw. A. Zoetekouw, secretaris, benoemd per 01-05-2007 op voordracht van de gemeenten;
 - dhr. A.P. Flier, benoemd per 01-03-2011 op bindende voordracht van de ouders;
 - dhr. C.A. Oskam, vice-voorzitter, benoemd per 01-03-2011 op voordracht van het personeel;
 - dhr. A.C. Molenaar, benoemd per 01-05-2014 op bindende voordracht van de ouders.
- In september 2016 heeft dhr. Molenaar het vice-voorzitterschap van dhr. Oskam overgenomen.

Er wordt niet gewerkt met portefeuilles. Verdere taakverdeling vindt plaats op basis van kwaliteiten.

Dhr. Troost is per 31-08-16 teruggetreden; de voorzitter treedt per 1-1-2017 terug. In de opvolging van de voorzitter is voorzien door een externe procedure; voor de opvolging van dhr. Troost is nog geen procedure gestart.

Vergoeding bestuursleden

Bestuursleden krijgen, met inachtneming van de huidige regelgeving vrijwilligersvergoeding, € 1.250,= per jaar. De voorzitter krijgt een vergoeding van € 1.500,= per jaar. De uitbetaling van deze vergoedingen vindt plaats in 12 maandelijkse betalingen.

Benoeming accountant

In 2015 is een relatie aangegaan met een nieuwe accountant. In december 2016 is deze relatie opnieuw bevestigd.

Verslag van de dialoog met intern en extern belanghebbenden

Het bestuur heeft in 2016 acht keer vergaderd. Naast de reguliere onderwerpen zoals de vaststelling van de jaarrekening 2015 en de concept ontwerpbegroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2018, het treasurystatuut en het meerjarenonderhoudsplan, heeft het bestuur ingestemd met de aanstelling van een financieel medewerker, met de koersnotitie, met het cao onderhandelingsakkoord 2016/2017 en met de aanstelling van een nieuwe directeur voor de Henri Dunant.

N.B.: van de gemeente Sliedrecht is geen reactie ontvangen op de ingediende jaarrekening 2015 noch op de begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2018.

In de reguliere bestuursvergaderingen zijn besproken de verantwoordingsrapportages, de onderwijsresultaten, de bestuursvacature(s), IKC de Viermaster, vacatiegelden GMR, de prioriteiten van de koers en de samenwerking met externe partners.

In september 2016 is een nieuwe bestuursvoorzitter benoemd die per 1 januari 2017 aantreedt.

In 2016 heeft een evaluatie van het bestuurlijk functioneren plaatsgevonden, alsmede van het strategisch beleid.

Buiten de bestuursvergaderingen om heeft de bestuursmanager de afzonderlijke bestuursleden om advies gevraagd over kwesties die in hun kennisgebied liggen.

Het bestuur treedt één keer per jaar in gesprek met de schooldirecteuren over actuele onderwerpen. Dit jaar was dat de vertaling van de koers naar het accommodatiebeleid en de invulling van de directiestructuur. In het jaarlijks overleg met de GMR was de koers van de stichting onderwerp van gesprek.

Naast de bestuursvergaderingen heeft het bestuur de volgende informele contactmomenten met de organisatie:

- de nieuwjaarsreceptie voor het personeel
- een schoolbezoek één maal per twee jaar
- het bijwonen van feestelijke activiteiten van de afzonderlijke scholen. In dit kader is de feestelijke opening van de gerenoveerde school de Leilinde een afzonderlijke vermelding waard
- de inkomend voorzitter heeft een kennismakingsronde gemaakt langs alle scholen en teams

Werkgeverschap

De voorzitter en de secretaris hebben een functioneringsgesprek gehouden met de bestuursmanager.

Extern

Twee keer per jaar is er overleg met de afzonderlijke wethouders van beide gemeenten. Besproken zaken lagen op het gebied van NT2-onderwijs, IKC-vorming, huisvestingsbehoefte en – problematiek, de vacature van de bestuursvoorzitter en toelichting op de financiële stukken.

Risicobeheersings- en controle systemen

Via het toezichtskader is de verantwoording van de bestuursmanager aan het bestuur structureel ingebed in de organisatie.

De onderwijskwaliteit wordt periodiek gemonitord via leerlingenresultaten en één maal in de vier jaar via de tevredenheid van leerlingen, ouders en personeel. Eind 2014 is deze enquête afgenomen en daarvan afgeleide verbeteracties zijn opgenomen in de schoolplannen. Daarnaast rapporteert de bestuursmanager één keer per jaar over de voortgang van het strategisch beleid.

Ten aanzien van de leerlingenresultaten zijn de volgende gegevens gemonitord:

- De IEP eindtoets
- Tussentijdse citoscores
- Uitstroom naar vervolgonderwijs

Meer informatie over dit onderdeel staat in hoofdstuk vier.

De planning en control cyclus is gebaseerd op de integrale meerjarenbegroting met een monitoring op basis van een vier-, acht- en twaalfmaands financiële rapportage.

Medio 2016 is de financiële administratie geïnsourced. Als gevolg hiervan is de kwaliteit van de managementinformatie gedurende het jaar weer op voldoende niveau gekomen en zijn er kwartaalrapportages geleverd.

Het treasurystatuut, aan de hand waarvan het liquiditeitsbeheer wordt gevoerd, wordt begin 2017 geactualiseerd naar de Regeling beleggen, lenen en derivaten 2016 (BL&D) die per 1 juli 2016 van kracht is.

Wat betreft onderhoud wordt gewerkt op basis van een 10-jarig meerjarenonderhoudsplan, geleverd door een externe partij. Dit plan wordt jaarlijks geactualiseerd en tweejaarlijks wordt er een plaatselijke inspectie gehouden. Rapportage vindt plaats via kwartaalrapportages. De geconstateerde risico's zijn opgenomen in de continuïteitsparagraaf.

Klachten worden volgens een vastgesteld proces afgehandeld. Er hebben zich in 2016 twee officiële klachten op bestuursniveau voorgedaan.

Voor toekomstige ontwikkelingen en overige risicoprognoses wordt verwezen naar de continuïteitsparagraaf.

Papendrecht, 08-06-2017

J.A. Lavooi,
voorzitter bestuur Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht-Sliedrecht

Stichting Openbaar Primair Onderwijs

**Papendrecht
& Sliedrecht**

BESTUURSVERSLAG 2016

Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht-Sliedrecht

Inhoud

Voorwoord	10
1. Algemene informatie	11
2. Verslag van de bestuursmanager.....	13
3. Externe ontwikkelingen/verbonden partijen	14
4. Organisatorische ontwikkelingen.....	14
5. Onderwijsontwikkelingen	15
6. Personeelsbeleid.....	18
7. Huisvestingsbeleid	21
8. Financieel beleid.....	22
9. Continuïteitsparagraaf	26

Voorwoord

Hierbij treft u het bestuursverslag van de Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht-Sliedrecht over het jaar 2016 aan.

In dit bestuursverslag wordt op stichtingsniveau verslag gedaan van de belangrijkste activiteiten uit het afgelopen jaar.

Het verslag bestaat uit de volgende onderdelen:

- Algemene informatie
- Organisatorische ontwikkelingen
- Onderwijs ontwikkelingen
- Personeelsbeleid
- Financiën
- Huisvesting en beheer
- Toekomstige ontwikkelingen incl. continuïteitsparagraaf

Per onderdeel worden beleidsontwikkelingen en activiteiten beschreven die in 2016 hebben plaatsgevonden. De laatste paragraaf schetst de geplande activiteiten voor de komende jaren.

1. Algemene informatie

Juridische - en organisatiestructuur

De gemeenteraden van Papendrecht en Sliedrecht hebben hun bestuurlijke taken overgedragen aan het schoolbestuur van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht-Sliedrecht (OPOPS). Dit is formeel vastgelegd in de stichtingsstatuten. Er blijft een rapportageplicht bestaan aan beide gemeenten over in de statuten genoemde onderwerpen, waaronder de jaarrekening en de begroting. De standplaats van de stichting is Papendrecht.

De stichting wordt bestuurd door het toezichthoudend stichtingsbestuur. Bestuursleden worden benoemd door de beide gemeenteraden op voordracht van ouders (bindend), personeel en de beide gemeenten.

Er is een duidelijke scheiding tussen bestuur en toezicht. Het toezichthoudend stichtingsbestuur heeft de taakverdeling tussen haar en de bestuursmanager in een managementstatuut vastgesteld. Hierin zijn onder andere gedelegeerde en gemandateerde taken opgenomen en is de externe vertegenwoordiging vastgelegd. Er is een bovenschools stafbureau bestaande uit een bestuursmanager, een managementassistent, een stafmedewerker bedrijfsvoering, en 1 medewerker financiën (vanaf 1 augustus 2016). In 2016 is er tevens op tijdelijke basis een parttime HRM medewerker aangesteld.

Onder OPOPS ressorteren per 31 december 2016 negen scholen voor regulier basisonderwijs onder zes brinnummers. Eén van de scholen heeft de status van nevenvestiging. Zes scholen zijn gelegen in de gemeente Papendrecht en drie in de gemeente Sliedrecht. Er is een schooldirectie bestaande uit zeven directeurs, waarvan 2 plaatsvervangend. Schooldirecteurs leggen verantwoording af aan de bestuursmanager.

Kernactiviteit en maatschappelijke inbedding

Kernactiviteit

Stichting OPOPS verzorgt primair onderwijs aan kinderen van 4 tot 14 jaar in het spreidingsgebied Papendrecht en Sliedrecht, ongeacht geloof, ras of achtergrond. Voor kinderen die aantoonbaar zorg nodig hebben die de capaciteit van OPOPS te boven gaat, zoeken wij, conform wettelijke verplichting, een passend alternatief.

Identiteit

De stichting gelooft in een pluriforme samenleving waar mensen ongeacht hun herkomst samen leven en samen vormgeven aan die samenleving. Hiervoor is wederzijds respect en betrokkenheid op elkaar nodig.

Binnen die samenleving heeft ieder kind recht op goed onderwijs. Kenmerken van goed onderwijs zijn:

- leren van en met elkaar
- een uitdagende en veilige leeromgeving
- zo dicht mogelijk bij huis én midden in de samenleving
- eisen durven stellen aan kinderen, ouders en leerkrachten.

Missie

Onze missie is onze leerlingen voor te bereiden op hun maatschappelijk functioneren nu en in de toekomst.

De strategische ambitie voor de komende jaren is gericht op optimalisering van talentontwikkeling, voorbereiding op de snel veranderende samenleving en ontwikkeling van een eigen identiteit waar verdraagzaamheid en respect voor elkaar onderdeel van uitmaken.

Dit realiseren wij door een goed pedagogisch klimaat, aan te sluiten bij de verschillende talenten en onderwijsbehoeften van de kinderen en ons te richten op normen en waarden, respect en welbevinden.

Ons personeel is goed gekwalificeerd en er wordt gewerkt met gevarieerde werkvormen en moderne materialen in een veilige en uitdagende schoolomgeving met duidelijke regels.

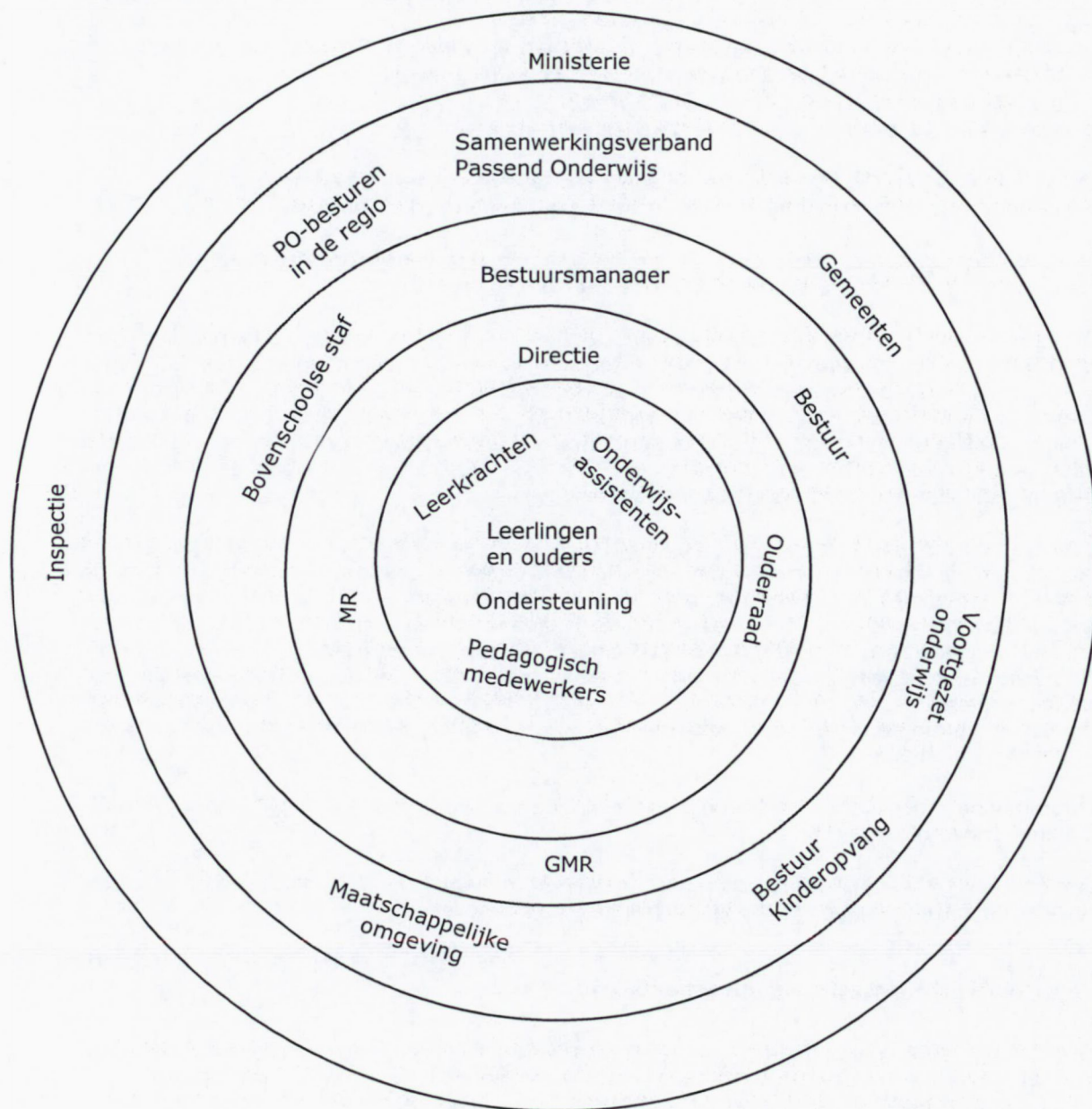
OPOPS ziet ouders als waardevolle partners in dit proces.

Kernwaarden voor OPOPS zijn: actief en sociaal betrokken, blijvend ontwikkelend, samen en in vertrouwen, met wederzijds respect en in dialoog, kritisch en rechtvaardig, zelfsturend, reflectief en ontdekkend.

Maatschappelijke inbedding

OPOPS is een organisatie die met beide benen in de samenleving staat. Onder andere dankzij intensief contact met ouders, andere schoolbesturen (ook voortgezet onderwijs), kinderopvang, verenigingen en gemeenten.

Schematisch weergegeven ziet het veld rond leerlingen en ouders er als volgt uit:

2. Verslag van de bestuursmanager

Externe en interne contacten bovenschools niveau

Op bovenschools niveau participeert de bestuursmanager namens de stichting in diverse overleggen:

- het directeurenoverleg met de wethouder en alle PO onderwijspartners en kinderopvang te Papendrecht;
- het Bestuurlijk PO/VO Overleg Sliedrecht met alle onderwijspartners, in aanwezigheid van een gemeentelijke vertegenwoordiging;
- het regionaal bestuurlijk overleg met alle collega bestuurders van het openbaar onderwijs;
- het overleg Lokale educatie agenda (LEA) van de gemeentes Papendrecht en Sliedrecht, inclusief bijbehorende voorbereidende bijeenkomsten;
- overleggen in verband met eigendom, nieuwbouw, renovatie, IKC-beleid met gemeente Sliedrecht, collega-instellingen voor onderwijs en kinderopvang;
- de werkgroep Netwerk en ICT van de PO-raad;
- overleg met de PABO en andere opleidingen ivm stages.

De bestuursmanager van OPOPS is lid van de algemene ledenvergadering van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Drechtsteden (samenwerkingsverband 28.09).

Met een aantal besturen in de regio loopt een proces van het gezamenlijk opzetten van een vervangingspool. Verdere samenwerking op dit gebied wordt verkend.

De bestuursmanager heeft vijf keer vergaderd met de (P)GMR. Naast de reguliere onderwerpen zoals onderwijsopbrengsten, begroting, vakantierooster, formatie en verantwoordingsrapportages, stonden o.a. invulling van de cao (bekwaamheid en beoordeling), ziekte en verzuim, insourcen van de financiële administratie, ICT, andere schooltijden en het aannamebeleid op de agenda. De gezamenlijke GMR-bestuursvergadering was gericht op de toekomstige koers van de organisatie. Daarnaast is er afzonderlijk overleg met de PGMR geweest over het loopbaanbeleid, het afspiegelingsbeginsel en het digitaal personeelsdossier.

De directies en de bestuursmanager hebben in 2016 elf keer vergaderd. Aanvullend op de jaarlijks terugkerende en de hierboven reeds genoemde onderwerpen is ook de samenwerking met de kinderopvang, regionale samenwerking binnen een vervangingspool, de aanstelling van een financieel medewerker, het opstarten van de OPOPS-Academie en een hernieuwde RI&E aan de orde geweest. Het zorgplan en het stichtingsondersteuningsprofiel zijn vastgesteld.

De vier studiedagen stonden voor een groot deel in het teken van de ontwikkeling van een toekomstige koers van de stichting. Andere onderwerpen waren hoogbegaafdheid, professionalisering van de organisatie, bekwaamheid, competenties, ziekte en verzuim en evaluatie van het strategisch beleid.

De bestuursmanager heeft drie verantwoordingsgesprekken en een functioneringsgesprek gevoerd met de afzonderlijke directeuren.

In de gemeentelijke LEA-overleggen zijn huur, verhuur en medegebruik, IHP, VVE, samenwerking met Jeugd en Jongerenwerk en evaluatie van beleidsnota's besproken.

Externe en interne contacten op directieniveau

Zowel in Papendrecht als in Sliedrecht is er op gemeentelijk niveau een PO-directeurenoverleg. Onderwerpen waren zoals het participeren aan maatschappelijke activiteiten, VVE, leerlingenverzuim, onderwijs en statushouders, speelpleinen/ speeltoestellen, leerlingaantallen, verbinding onderwijs en jeugdhulp, schoolveiligheid, schoolzwemmen, leerlingenvervoer en vandalisme.

Intern zijn in het overlegorgaan van de directeuren (het directieplatform), zaken besproken die onderlinge afstemming tussen de scholen behoeven; indien relevant is het overleg met de bestuursmanager voorbereid.

De werkgroepen ter realisering van het strategisch beleid op het gebied van onderwijs, personeel, huisvesting en beheer en ICT zijn diverse keren bij elkaar gekomen. Deelnemers zijn directeuren, adjunct-directeuren en soms een specialist. Hier vindt beleidsvoorbereiding plaats.

Op schoolniveau wordt de inzet van ouders gevraagd om gezamenlijke wensen te realiseren. Voorbeelden hiervan zijn: verkeersveilige omgeving rond de school, feesten en jubilea, hulp bij het groepslezen, knutselactiviteiten, begeleiding tijdens excursies en sportactiviteiten etc. Ook zijn initiatieven ontplooid om de betrokkenheid van ouders bij het leren te versterken. Op alle scholen functioneren medezeggenschapsraden en ouderraden. Een aantal scholen hebben een leerlingenraad.

Op schooldirectieniveau heeft OPOPS zitting in de adviesraad van het samenwerkingsverband. Directeuren nemen deel aan gemeentelijk overleg en werkgroepen, zoals VVE. Daarnaast zijn er contacten met de Pabo's, CJG's, kinderopvangorganisaties, wijk- buurt- en welzijnsorganisaties.

3. Externe ontwikkelingen/verbonden partijen

Het samenwerkingsverband waar OPOPS deel van uitmaakt is gestart met een wijziging van de bestuursstructuur. Er is een nieuwe parttime directeur benoemd als opvolger van de coördinator. De directeur is tevens directeur van het samenwerkingsverband VO.

De modernisering van het Vervangingsfonds in 2015 heeft in 2016 geleid tot voorbereidende activiteiten gericht op cultuur en verlaging van het ziekteverzuim.

De onduidelijkheid rond het overheidsbeleid met betrekking tot onderwijs aan vluchtelingen en de financiering ervan heeft veel tijd gevergd op school-, staf- en bestuursniveau. Inmiddels heeft zich dit beleid grotendeels uitgekristalliseerd.

In het kader van IKC-ontwikkeling is de samenwerking met de kinderopvang partijen aangehaald.

In zijn algemeenheid leidt de groeiende complexiteit van de interne en externe omgeving tot een grotere behoefte aan samenwerking tussen de diverse besturen van primair onderwijs in de regio. De relatie met het VO is aangetrokken.

4. Organisatorische ontwikkelingen

Lerend vermogen van de organisatie

Er hebben diverse vormen van scholing en kennisdeling plaatsgevonden binnen OPOPS. Naast voortzetting van de bestaande kenniskringen voor intern begeleiders, hoogbegaafden, ICT-ers, en onderwijsassistenten, is er een kenniskring rekenen en een kenniskring administratie gestart. Werkgroepen voeren het (strategisch) beleid uit.

Er is een OPOPS academie opgericht, waarbinnen gezamenlijke workshops voor ouders, leerkrachten en pedagogisch medewerkers worden aangeboden op alle locaties binnen OPOPS.

Professionalisering van de organisatie

Er is een visie ontwikkeld met kenmerken van de ideale school in de huidige (krimpende) markt en de complexer wordende samenleving.

Op instellingsniveau is het zorgbeleid geharmoniseerd en geprofessionaliseerd.

Op administratief gebied heeft er een professionalisering plaatsgevonden door de financiële administratie te insourcen.

Bij de begroting is de systematiek van normatieve doorbelasting losgelaten.

ICT

De infrastructuur is gemoderniseerd en de invoering van office 365 en het digitale personeelsdossier is zodanig voorbereid dat het in 2017 geïmplementeerd kan worden.

Integraal Kind Centrum/VVE

OPOPS heeft het principe van IKC-vorming in haar beleid opgenomen. Met de uitwerking ervan is een start gemaakt.

Statushouders

De Anne Frankschool fungeert als centrale onderwijslocatie voor de statushouders uit Papendrecht en Sliedrecht. Er zitten wisselend tussen de 20 en 40 leerlingen die NT2 onderwijs krijgen voordat ze op de school waar ze ingeschreven zijn geplaatst kunnen worden.

5. Onderwijsontwikkelingen

Verloop en bekostiging leerlingen

Het voedingsgebied van OPOPS is een licht tot matig krimpgebied. Het leerlingaantal is de afgelopen jaren conform gedaald. Het marktaandeel in 2016 is in Papendrecht licht gestegen met 1% tot 46,8%. In Sliedrecht is het licht gedaald met 0,8 % naar 28,7%.

Leerlingaantallen per teldatum 1 oktober				
	2013	2014	2015	2016
Knotwilg	396	377	402	418
Viermaster	355	359	395	411
Anne Frank	189	178	172	193*
't Kofschip	404	377	352	318
Totaal Papendrecht	1344	1291	1321	1340
De Wilgen	393	381	383	385
Henri Dunant	293	283	281	259
Totaal Sliedrecht	686	664	664	642
TOTAAL OPOPS	2030	1955	1985	1984

*incl. 31 NT2 leerlingen

Er vonden de afgelopen jaren grote fluctuaties in leerlingenaantallen binnen scholen plaats. Het aannamebeleid is conform regelgeving.

Onderwijskwaliteit en zorgbeleid

Jaarlijks worden de instellingsdoelen op het gebied van onderwijs geëvalueerd, geanalyseerd en zo nodig bijgesteld.

De stichting heeft voor de cognitieve vakken gedefinieerd wat zij onder leerrendement en toegevoegde waarde verstaat en monitort dat aan de hand van vaardigheidsscores. Het gewijzigde inspectiekader vergt van OPOPS echter heroverweging van de beoordelingswijze van haar onderwijskwaliteit.

Er is op instellingsniveau een kwaliteitsniveau vastgesteld voor het handelingsgericht werken van leerkrachten. Via lesobservaties wordt dit handelen gemonitord en besproken. Analyses en verbeterplannen worden zowel individueel als in teamverband besproken en opgesteld.

De invoering van Passend Onderwijs legt een zwaardere druk op de organisatie. Een aantal scholen is gestart met het werken volgens de werkwijze van Opbrengstgericht Passend Onderwijs.

De bestuurlijke monitoring van onderwijs en zorg vindt plaats in verantwoordingsgesprekken op grond van verzamelde data door de bovenschools intern begeleider. Afspraken en procedures worden afgestemd binnen de kenniskring intern begeleiders.

De afstemming van het beleid van het samenwerkingsverband en het jeugdbeleid van de gemeenten is nog in ontwikkeling. OPOPS heeft een samenhangend en geactualiseerd SOP (stichtingsondersteuningsprofiel) opgesteld.

Dit vormt de basis voor het verder te ontwikkelen zorgbeleid van OPOPS. De bovenschoolse intern begeleider bewaakt de benodigde deskundigheid voor het uitvoeren van arrangementen.

Twee scholen hebben inspectie toezicht gehad. Beide vallen naar aanleiding daarvan onder het basisarrangement. Eén van de scholen heeft het predicaat "goed" ontvangen.

Stichtingsbreed zijn begrijpend lezen en rekenen aandachtspunten. Via kenniskringen wordt kennis gedeeld en worden verbetertrajecten uitgezet.

Op twee scholen is een kwaliteitsverbeteringstraject van de leiding/het management succesvol afgerond.

Diverse personeelsleden volgen een techniekcursus. Een multimedia opleiding is gestart.

Onderwijsopbrengsten

De eindopbrengsten zijn dit jaar voor het eerst gemeten via de IEP-toets. Hierdoor is er geen continuïteit in de opbrengsten over meerdere jaren aan te geven. Ook was er nog geen ervaring met de toepassing van het instrument.

Verantwoording Eindopbrengsten

Het doel is een score op de IEP-Eindtoets op of boven het gemiddelde waaraan de school wordt gerelateerd. (Percentage gewogen leerlingen op de hele school op de meest recente teldatum 1 oktober). Voor 2016 zijn de eindresultaten als volgt:

School	n=	% gew ll-en	Score	onder- grens	gemiddelde	boven- grens	Resultaat
Anne Frank	19	24	74	76,3	78,3	80,3	Onvoldoende
Henri Dunant	35	13	78,8	78	80	82	Voldoende
Knotwilg	28	8	79,8	78,8	80,8	82,8	Voldoende
Leilinde	24	8	80,3	78,8	80,8	82,8	Voldoende
't Kofschip	40	5	81	79,3	81,3	83,3	Voldoende
Wielen	19	9	85	78,7	80,7	82,7	Goed
Viermaster	51	15	70	77,7	79,7	81,7	Onvoldoende
Wilgen	27	36	80,5	74,5	76,5	78,5	Goed
Roald Dahl	16	5	89,6	79,3	81,3	83,3	Goed
Totaal	259		79,9				

Twee scholen onder de ondergrens en één school boven de bovengrens die de inspectie stelt. Uit deze eindscore is niet af te lezen of er grote verschillen in een groep zitten of dat er sprake is van een homogene groep. Uitstroomcijfers geven hierover aanvullende informatie.

Uit- en doorstroompercentages

Resultaten uitstroom in het jaar 2016 naar schoolsoort in aantallen leerlingen:

2016	VSO/PrO	VMBO	VMBOT/HAVO/VWO	totaal
Anne Frank	0	13 – 68%	6 – 32%	19
Knotwilg	0	13 – 46%	15 – 54%	28
Leilinde	1	11 – 46%	13 – 54%	24
Viermaster	0	26 – 51%	25 – 49%	51
Kofschip-Wielen	0	27 – 46%	32 – 54%	59
Henri Dunant	0	19 – 54%	16 – 46%	35
Wilgen-Roald Dahl	0	20 – 45%	24 – 55%	44
Totaal absoluut	1	128*	131	260
Totaal %	0,4%	49,2% (2015:48%)	50,4% (2015: 52%)	100% (2015: 248)
Landelijk in 2016		43,5%	56,5	

* incl. 19 LWOO leerlingen

Bron: DUO – Kamerbrief over eindtoetsresultaten 2015-2016 (Sander Dekker)

OPOPS hecht veel waarde aan een goede, stabiele doorverwijzing van het voortgezet onderwijs, daarom volgen wij de leerlingen nog 2 jaar na het jaar van vertrek van de basisschool. % van de leerlingen die in oktober 2016 in dezelfde onderwijssoort (HAVO/VWO of VMBO/LWOO) zitten als bij uitstroom:

	Uitstroom in 2015: Norm: 80%	Uitstroom 2014: Norm: 70%
Anne Frank	85%	87%
Knotwilg	86%	98%
Leilinde	93%	100%
Viermaster	86%	84%
Kofschip	83%	98%
Wielen	86%	72%
Henri Dunant	82%	93%
Wilgen	97%	100%
Roald Dahl	86%	97%
OPOPS	87%	92%

Bron: geleverde cijfers door directeuren.

Afhandeling van klachten

OPOPS werkt conform een klachtenregeling zoals deze is vastgesteld in 2013. Elke school heeft een contactpersoon. Op instellingsniveau is er een vertrouwenspersoon. Een klacht kan ingediend worden bij de contactpersoon van de school, de vertrouwenspersoon of het bevoegd gezag. OPOPS is aangesloten bij de landelijke geschillen/klachtencommissie.

Prestatieboxmiddelen

In het bestuursakkoord primair onderwijs zijn de landelijke ambities met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs vastgelegd in vier actielijnen: taal- en rekenen, wetenschap en techniek, talentontwikkeling en professionalisering van schoolleiders en cultuureducatie. Voor de schooljaren 2015–2016 tot en met 2019–2020 verstrekt de minister per schooljaar aan het bevoegd gezag bijzondere bekostiging voor het realiseren hiervan. Bij OPOPS zijn deze prestatieboxmiddelen in 2016 ingezet op natuur- en cultuureducatie, deskundigheid van leerkrachten, bouwcoördinatoren en directies, scholing van personeel op het gebied van gedragsproblematiek, hoogbegaafdheid, opbrengstgericht werken en passend onderwijs. Ook de bovenschools intern begeleider wordt hieruit bekostigd.

6. Personeelsbeleid

Het voor de Stichting OPOPS geldende personeelsbeleid staat in het personeelshandboek. Er is een start gemaakt met het actualiseren van het personeelsbeleid. Hiervoor is tijdelijk een externe parttime HRM medewerker aangesteld.

In maart is een collectieve verzekering (IPAP) afgesloten.

Preventie en aandacht voor verzuim is via "Plan V" geïntroduceerd. Doel is om de dalende tendens van het verzuimpercentage door te trekken. Het Sociaal Medisch Team overleg heeft 5 maal plaats gevonden.

OPOPS is eigen risico drager voor de WGA, vast. Door veranderende wetgeving en op basis van de uitkomsten van een Europese aanbesteding blijkt het momenteel aantrekkelijker om terug te keren naar het UWV.

Veiligheid als onderdeel van de Arbo-wetgeving komt aan de orde via de bedrijfshulpverlening. In 2016 zijn de herhalingscursussen niet meer per locatie georganiseerd, maar OPOPS breed aangeboden.

In het verslagjaar zijn twee vacatures van schooldirecteur tijdelijk ingevuld op basis van plaatsvervangende door adjunct-directeuren. Tevens is er één vacature structureel ingevuld.

In onderstaande tabel is het gemiddeld aantal aanwezige functies binnen OPOPS met hun fte-omvang over de afgelopen 4 jaar weergegeven.

Functietype	2013	2014	2015	2016
Leerkracht LA	94,71	92,40	90,37	90,05
Leerkracht LB	21,11	20,44	19,11	23,05
Leraar in opleiding (LIO)*	1,44	0,00	0,00	0,00
Conciërge	4,30	4,06	3,56	3,44
Administratief Medewerker(ster)	2,07	2,07	2,07	3,09
Onderwijsassistent	4,54	3,78	4,09	5,31
Staf	1,20	1,20	1,32	1,60
Bestuursmanager	0,63	0,80	0,80	0,80
Directeur	6,14	6,08	6,12	5,51
Adjunct directeur	6,40	6,18	5,08	4,98
Totaal	142,56	137,01	132,52	137,83

* De inzet van LIO-ers is niet zichtbaar in deze tabel omdat de verloning van deze groep buiten de salarisadministratie valt.

Het overzicht functieopbouw laat een optimaal beeld zien van het gemiddelde aantal vaste en tijdelijke medewerkers (in fte) per jaar. De mutaties in 2016 ten opzichte van 2015 binnen het functiegebouw laten zich als volgt verklaren:

Gericht beleid in 2016 heeft ervoor gezorgd dat het percentage LB-functies is toegenomen tot 20,4%. Dit is boven de norm van het door het Rijk gewenste quotum geldend voor de eerste tranche. (zie verder de continuïteitsparagraaf).

De toename van de administratief medewerkers betreft een beheerder bij de OBS de Viermaster. De toename van onderwijsassistenten valt te verklaren uit meer inzet vanwege de toename van arrangementen en NT2 onderwijs.

De directie en adjunct-functies zijn licht afgenomen door pensionering en uitdiensttreding. Hiervoor in de plaats is nog niet overal een definitieve invulling gecreëerd. De adjunct functies worden afgebouwd; bouw- en locatiecoördinatoren komen hiervoor in de plaats.

Overzicht gemiddelde aantal fte per functie- en aanstellingstype

Functietype	Aanstelling	2013	2014	2015	2016
OP	Vast	107,32	103,74	101,36	100,65
	Tijdelijk	9,94	9,10	8,13	12,45
	Totaal	117,26	112,83	109,49	113,10
OOP	Vast	10,73	10,31	10,23	10,74
	Tijdelijk	1,39	0,80	0,81	2,71
	Totaal	12,12	11,11	11,04	13,45
DIR	Vast	13,14	12,45	10,68	10,37
	Tijdelijk	0,04	0,62	1,32	0,91
	Totaal	13,18	13,07	12,00	11,28

ALLE	Vast	131,19	124,72	122,27	121,75
	Tijdelijk	11,37	10,51	10,26	16,08
	Totaal	142,56	137,01	132,52	137,83

Formatie en leeftijdsopbouw per school per peildatum 01-10-2016

Peildatum 01-10-2016	De Wilgen	Henri Dunant	Knotwilg	Viermaster	Anne Frank	Kofschip	Totaal
Vaste dienst fte	23,29	16,34	23,40	25,35	12,25	19,30	119,93
Tijdelijke dienst fte	1,30	0,38	0,96	6,12	2,60	1,96	13,33
Totale omvang fte	24,59	16,72	24,36	31,47	14,85	21,26	133,26
% man (fte)	29%	24%	17%	23%	24%	17%	22%
% vrouw (fte)	71%	76%	83%	77%	76%	83%	78%
per leeftijdscategorie in vaste dienst (headcount):							
15-25	0	0	0	1	0	0	0%
25-35	7	5	3	14	2	2	14%
35-45	8	6	5	7	9	12	20%
45-55	11	8	10	8	6	10	22%
55-67	16	18	31	15	6	20	44%
Totaal aantal pers.leden:	42	37	49	45	23	44	100%
Gewogen gem.leeftijd	42,33	42,81	46,34	37,84	36,47	45,08	42,62

Ziekteverzuim

Het gemiddelde voortschrijdende % ziekteverzuim bij OPOPS was in 2016 6,53% (in 2015 7,62% en in 2014 6,8%). De ziekmeldingsfrequentie is licht toegenomen van 1,2 in 2015 naar 1,24 in 2016. Het totaal aan "nulverzuimers" is gestegen van 50 naar 59,66%.

School	Gem. aantal pers. leden**	Gem.meld frequentie per maand	% nul Verzuim	Ziekte Verzuim%
Anne Frank	13,54	1,10	51,85	4,52
Knotwilg	24,25	1,29	48,78	7,52
Kofschip	22,79	1,67	62,16	8,63
Viermaster	30,10	1,51	48,98	7,87
de Wilgen	26,97	1,04	52,78	6,39
Henri Dunant	17,78	1,63	56,67	3,50
Bestuurskantoor	2,4	0,22	67,39	5,83
OPOPS	137,3	1,24	59,66	6,53
Landelijk OP (2015)*		1,10	Niet bekend	6,90

*) Gebaseerd op eindrapportage verzuimonderzoek PO en VO 2015 in opdracht van het Min.van OCW en het Vervangingsfonds, gepubliceerd augustus 2016.

**) Het gemiddeld aantal personeelsleden berekend over personeelsleden per hoofd van vaste en tijdelijke krachten. Daardoor is dit getal niet direct te relateren aan de overige personeelstabellen omdat daarin gegevens per peildatum en in fulltime equivalenten wordt weergegeven. Daardoor wijken de aantallen positief af van de personeelsaantallen in de tabel functieopbouw.

Landelijk is het ziekteverzuimpercentage onder het onderwijzend personeel in het primair onderwijs 6,9% (2015). Bij OPOPS ligt het percentage lager doordat een relatief grote aantal ziekte gevallen met een lange ziekteduur ligt het verzuimpercentage toch onder het landelijk gemiddelde. Het betreffen voornamelijk medische aandoeningen en persoonlijke omstandigheden. In enkele gevallen is er daarnaast een relatie met werk gerelateerde omstandigheden. Twee medewerkers hebben de verzuimperiode volledig doorlopen en hebben een Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA) ontvangen.

Gevoerde beleid inzake beheersing van uitkeringen na ontslag

OPOPS is samen met collega-instellingen in de regio een vervangings- en mobiliteitspool aan het opzetten. Doel van de mobiliteitspool is medewerkers meer carrièreperspectieven te bieden passend bij de persoonlijke ambities en mogelijkheden. Daarnaast biedt het de kans bij dreigend ontslag bij een ander bestuur aangesteld te worden.

7. Huisvestingsbeleid

OPOPS streeft naar verantwoorde toekomstbestendige huisvesting van haar scholen. Het gehele instandhoudings-onderhoud is gebaseerd op een tienjarig onderhoudsplan dat in samenwerking met een bouwkundig adviesbureau is opgesteld. Naar aanleiding van de doorcentralisatie per 1 januari 2015, is hierin ook het grootonderhoud opgenomen.

Instandhoudingsonderhoud

Begin 2016 zijn er tijdelijke lokalen gerealiseerd bij de locatie de Knotwilg en in de zomer van 2016 is de dependance aan de Duindoornhof verlaten. In het eerste halfjaar van 2016 is de renovatie van de Knotwilg afgerond. In het kader van de ontwikkeling van een integraal kindcentrum is een aangebouwd deel van het gebouw aan de Moerbeihof overgenomen van de gemeente en verhuurd aan de kinderopvang. Het meerjarenonderhoudsplan is geactualiseerd. De herinrichting van het speelplein van de Knotwilg is in voorbereiding.

Vanwege de activiteit rondom de renovatie van de Knotwilg is een deel (206K) van het instandhoudingsonderhoud bij andere scholen pas eind 2016 opgestart en zal begin 2017 worden uitgevoerd.

De financiële afwikkeling van de oud- en nieuwbouw van de Roald Dahl met de gemeente Sliedrecht heeft plaatsgevonden.

Bijzondere gebouwenproblematiek

Er zijn enkele bijzondere gebouwenproblemen in onderzoek die niet uit de reguliere middelen bekostigd kunnen worden.

De Anne Frank heeft houtrotproblematiek van kozijnen en de levensduur van het dak van de school is in onderzoek. In 2017 zal hiervoor naar een oplossing worden gezocht.

Er bestaat nog onzekerheid over de staat van onderhoud van de rioleringen bij diverse scholen. In de komende jaren zal dit verder onderzocht en opgelost worden.

Buitenschoolse opvang en peuterspeelzalen

Op alle locaties vindt medegebruik van de gebouwen plaats door een stichting voor kinderopvang in verband met de verzorging van buitenschoolse opvang (BSO). Ook hebben alle locaties een peuterspeelzaal.

In Sliedrecht zijn voorbereidingen getroffen om op gemeentelijk niveau afspraken te maken over gebruik en kosten van huur-, verhuur voor kinderopvang.

8. Financieel beleid

Vanaf september 2016 is OPOPS de financiële administratie zelfstandig gaan voeren. Dit heeft ertoe geleid dat accuratere financiële informatie beschikbaar is gekomen. Daarnaast is er meer nadruk gelegd op een dagelijkse en directere aansturing op de primaire vastlegging van gegevens waardoor het aantal fouten en dubbele betalingen naar nul zijn gereduceerd. Verdere digitalisering heeft hierbij geholpen.

Algemeen financieel beleid

Begroting

De organisatie hanteert sinds 2010 eenzelfde systematiek voor de meerjarenbegroting. De gepresenteerde begrotingsgegevens 2016 zijn geleverd door de betreffende budgethouders. De begroting is verder gebaseerd op de gerealiseerde gegevens van 2015 en de prognoses t.a.v. de ontwikkeling van het leerlingaantal. Er wordt gewerkt met de methodiek van normatieve doorbelasting van loonbedragen aan de scholen. In de begroting wordt geen rekening gehouden met prijsaanpassingen (indexering).

De begrotingscijfers zoals die gepresenteerd zijn in dit jaarverslag, zijn afkomstig van de voorlopig vastgestelde begroting zoals die aan beide gemeenten ter goedkeuring is toegestuurd.

Vanaf 2015 is een nieuwe beleidsperiode gestart waarvoor strategische doelen zijn geformuleerd die gerelateerd zijn aan goed onderwijs, goed personeel en goede gebouwen. In de bestuursvergadering van 12 maart 2015 is instemming verleend door het bestuur voor een gewijzigde meerjarenbegroting.

In navolging van 2015 laat ook 2016 als gevolg van bewuste strategische keuzes een negatief exploitatieresultaat zien (-408K). Op pagina 24, de continuïteitsparagraaf, wordt de uitwerking van dit strategisch beleid toegelicht.

Realisatie

Vanaf begin 2016 is de personele en financiële informatievoorziening aanzienlijk verbeterd. De verwerking van inkoopfacturen, bank- en kasinformatie is dagelijks bijgewerkt. Er zijn een aantal informatietools ontwikkeld die de schooldirecteuren van accurate financiële informatie voorzien.

Treasurystatuut

In 2016 is het beheer van liquiditeiten inzichtelijker gemaakt en geoptimaliseerd. Alle bankrekeningen van OPOPS zijn centraal ondergebracht bij de Rabobank. De bankgegevens en bevoegdheden zijn geactualiseerd. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen om het treasurystatuut naar de nieuwe regeling van 1 juli 2016 Beleggen, lenen en derivaten 2016 aan te passen.

Vergelijkend balansoverzicht

Zoals blijkt uit het gepresenteerde "vergelijkend balansoverzicht" op pagina 38 is het balanstotaal t.o.v. eind 2015 afgenomen met € 491.286,=. Hieronder volgt een korte toelichting.

Activa

De afname van de activa wordt per saldo voornamelijk veroorzaakt door:

- mutaties in de materiële en financiële vaste activa van +60K;
- de volgende afwijkingen in de mutaties in de vlottende activa zoals weergegeven op pagina 44 in model VV Vorderingen:
 - de verdeling van de transitoria naar de posten nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde lasten;
 - het terugbrengen tot nihil van de overige overlopende activa;
 - de post gemeentelijk IHP, met name de afronding van het project "speelplein Knotwilg" waarvan een deel nog terug te vorderen is bij de gemeente Papendrecht;
 - de post "nog te ontvangen bedragen" bestaande uit een forse vordering op het vervangingsfonds in verband met nog niet afgehandelde declaraties (67K).
- de afname van de liquide middelen (-578K). Dit wordt weergegeven in het kasstroomoverzicht 2016.

Door de afname van de vlottende activa en een kleine afname van de kortlopende schulden is het kengetal behorende bij de liquiditeitspositie voor OPOPS gedaald tot 2,58%. Deze afname werd verwacht en ligt nog ruim boven de door OCW gehanteerde signaleringsgrens van 0,75%.

Passiva

Aan passiva zijde van de balans wordt de afname met name verklaard door:

- de afname van het eigen vermogen als gevolg van het negatieve exploitatieresultaat (-/-408K);
- de afname van de voorzieningen (-158K). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een

- onttrekking aan de onderhoudsvoorziening voor de renovatie van obs De Knotwilg.
- de toename van de kortlopende schulden in 2016 (+75K).

Kengetallen

December 2016 heeft de Inspectie voor het Onderwijs een aantal kengetallen gepubliceerd die bij het toezicht op de financiële continuïteit aan onderwijsinstellingen wordt gehanteerd. Hieronder en in de continuïteitsparagraaf worden deze kengetallen en waarden vermeld.

Door de wijzigingen in de balans daalt het kengetal solvabiliteit van 79,1% naar 74,9%. Nog steeds schetst dit een positief beeld van OPOPS t.a.v. de verplichtingen op lange termijn. OCW hanteert hiervoor een ondergrens van 30%. Hieraan voldoet OPOPS ruimschoots.

Het kengetal rentabiliteit geeft aan in hoeverre de inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn (2016: -/- 3,94)- Het kengetal moet in samenhang met het kengetal solvabiliteit worden beschouwd. Tijdelijke negatieve exploitatieresultaten zijn acceptabel indien er ruim voldoende solvabiliteit bestaat. Bij OPOPS is dit in 2016 het geval.

De kapitalisatiefactor van OPOPS is in 2016 gedaald van 48,6% (2015) naar 40,6%. De ontwikkeling van dit kengetal verloopt gestaag dalend conform beleid zoals reeds in het jaarverslag 2014 aangegeven. Ook het komende jaar zal op grond van het te voeren beleid van OPOPS een verdere afname van dit kengetal plaatsvinden. De hoogte van de kapitalisatiefactor is gericht op net boven de signaleringsgrens van 30%. Deze ontwikkeling wordt in de toekomstparagraaf verder toegelicht.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gebaseerd op meerjarenramingen.

Er is een voorziening voor groot onderhoud aan gebouwen, waarvoor een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) is opgesteld dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

In 2016 is de renovatie van de Knotwilg gerealiseerd. Deze renovatie is deels bekostigd door de gemeente Papendrecht op grond van het IHP, deels is dit ten laste gegaan van de onderhoudsvoorziening. Met instemming van het bestuur zijn er hiervoor ook middelen uit de algemene reserve onttrokken. Deze lasten zijn verantwoord onder de overige huisvestingslasten. Na de renovatie is het MJOP voor de Knotwilg geactualiseerd.

Personeel dat 25 respectievelijk 40 jaar aan het onderwijs is verbonden heeft recht op een jubileumuitkering. Hier is een voorziening voor gevormd. Naar aanleiding van (statistische) berekeningen door het administratiekantoor is de omvang van de voorziening in 2016 licht naar beneden bijgesteld.

Reserves

Algemene reserve

In 2016 zal het exploitatieresultaat van OPOPS conform beleid naar de algemene reserve worden gebracht.

Investeringsplan (MIP)

Het investeringsbeleid is vastgelegd in het handboek financieel beleid. Begin 2014 zijn de investeringsplannen van alle scholen vastgelegd in een integraal meerjaren investeringsplan (MIP). Van dit MIP zijn de investeringen opgenomen in de meerjarenbegrotingen van de scholen.

In 2016 zijn de volgende investeringsbedragen uitgevoerd:

Inventaris:	134K
Meubilair:	69K
ICT middelen:	48K
<u>Leermethoden:</u>	<u>26K</u>
Totale investering:	277K

Exploitatie

Uit de staat van baten en lasten model C op pagina 40 blijkt dat het netto resultaat over 2016 positiever is dan begroot (verschil 409K). Zoals aangegeven bij het onderdeel begroting was het verwachte exploitatieresultaat (-816K). Hierin waren extra begrote uitgaven opgenomen (-689K) die samenhangen met de uitvoering van het strategisch beleidsplan (investeringen in ICT, HRM, tijdelijke huisvesting en professionalisering organisatie).

Voor 2016 zijn conform begroting een aantal extra investeringen uitgevoerd. Deze investeringen betreffen:

ICT:	126K
Goed personeel:	77K
Huisvesting:	285K
Professionalisering:	95K
Totaal uitgevoerd:	583K

Deze uitgaven komen direct ten laste van het exploitatieresultaat. De uitvoering van een aantal plannen viel gunstiger uit en andere plannen zijn nog niet uitgevoerd (=106 positiever dan begroot). Na correctie hiervan resteert een positief regulier exploitatieresultaat van 185K. Dit wordt onder andere veroorzaakt door groei- en NT2middelen die niet begroot waren.

Baten

De volgende afwijkingen verklaren de afwijking ten opzichte van de begrote Rijksbaten:

Rijksmiddelen:

- de jaarlijkse indexering en aanpassing van materiele en personele rijksmiddelen in het kader van NOA gelden (+280K);
- indexatie van reguliere materiele (groei-)bekostiging (46K);
- personele groeibekostiging (+74K);
- prestatieboxmiddelen en subsidies voor studieverlof hoger dan begroot (+120K);
- de bijzondere aanvullende rijksbekostiging in verband met opvang asielzoekerskinderen(+115K).

Overige (overheids-)baten:

- diverse overheidssubsidies onder andere de subsidie techniek&wetenschap en de bijdragen van het Samenwerkingsverband (59K).
- Een correctiepost die negatief in de baten staat in verband met de poolafrekening
- niet begrote subsidie wetenschap- en techniek en bijdragen vanuit het Samenwerkingsverband (59K)
- een begrote correctiepost (-133K) die negatief in de baten wordt vermeld, houdt verband met de verwachte poolafrekening en malus van het vervangingsfonds. Die afrekening van het Vervangingsfonds over 2016 heeft nog niet plaatsgevonden;
- hogere inkomsten in verband met doorberekend medegebruik aan kinderopvang.

Lasten

Aan de lastenzijde bestaat de afwijking tussen oorspronkelijk begrote en werkelijke uitgaven uit drie onderdelen.

Afwijking personele lasten

- hogere lasten in verband met verlof duurzame inzetbaarheid (60K);
- hogere lasten vanwege ouderschapsverlof (37K);
- hogere lasten vanwege meer inzet leerkrachten in LB schaal dan begroot (70K);
- hogere salarislasteren door inzet extra tijdelijke vervangend personeel (niet declarabele vervanging in verband met verlof en inzet voor eigen rekening;35K) ;
- openstaande ziekteverlofs bij het Vervangingsfonds (naar schatting tussen de 60 en 100K);
- overige personele lasten: extern personeel (48K), scholing (18K), studiedagen (6K) en werving personeel (3K).

Afwijking huisvestingslasten

- de dotatie aan de onderhoudsvoorziening is aanzienlijk hoger dan begroot (27K). Zie verklaring bij voorzieningen.

Afwijking overige lasten

Er zijn een aantal activiteiten uitgevoerd die niet begroot waren:

Beheerslasten:

- Deskundigenadvies (aanbesteding WGA; Extra huisvestingsadvies; Carrièreswitch e.d. +16K)

- Hogere kosten voor telefonie in verband met naberekening door gemeente Sliedrecht aan de Henri Dunant (5K) en de upgrade van de telefonie (4K)

Inventaris en apparatuur:

- Hogere kosten voor ICT software en licenties door toename van ICT licenties en softwarekosten met name door de overgang naar digitale leermiddelen (-47K o.a. Snappet).
- Hogere overige ICT kosten door de implementatie van nieuwe infrastructuur (-85K).

Doordat een aantal posten met betrekking tot het strategisch beleid niet zijn uitgegeven, laat dit onderdeel een positieve afwijking ten opzichte van de begroting zien (+92K). Er is echter een forse overschrijding van de leermiddelen (-32K). Dit wordt verklaard door leerlingengroei bij de Knotwilg en de Viermaster. En de aanschaf van extra leermiddelen in verband met NT2 leerlingen bij de Anne Frank

Rente

De totale rentebaten van 2016 zijn toegevoegd aan de gemeenschappelijke exploitatierekening. De lagere renteopbrengst voor 2016 (14,4K) t.o.v. 2015 (31K) wordt veroorzaakt door renteverlagingen in 2016 en een lager saldo liquide middelen.

9. Continuïteitsparagraaf

Samenvatting toekomstige ontwikkel- en speerpunten

Leerlingenverloop

In onderstaande tabel is de leerlingenprognose voor de komende 3 jaar weergegeven.

	2016	2017	2018	2019
Knotwilg	418	424	426	437
Viermaster	411	427	438	439
Anne Frank	193	202	200	185
't Kofschip	318	319	320	298
Subtotaal	1340	1372	1384	1359
De Wilgen	385	383	380	372
Henri Dunant	259	263	262	249
subtotaal	644	646	642	621
Totaal	1984	2018	2026	1980

De prognoses zijn opgesteld door de directeuren en sluiten voor 2017 aan bij de vastgestelde begroting 2017. De geprognosticeerde leerlingaantallen zijn voor Papendrecht t.o.v. de gemeentelijke en Duo prognoses naar boven bijgesteld. Dit wordt ingegeven door de instroom van NT2 kinderen en lichte groei van het marktaandeel in 2016. De prognoses van de gemeente zelf laten voor de komende 10 jaar een leerlingendaling van ongeveer 10% zien als gevolg van de toenemende vergrijzing.

De gemeente Sliedrecht verwacht de komende jaren een stabilisatie van het aantal leerlingen, mede als gevolg van een nieuwbouwwijk. OPOPS verwacht relatief weinig kinderen uit dit voedingsgebied. Bij de Henri Dunant wordt na de daling in 2019 stabiliteit in het leerlingenaantal verwacht. Dit is in bovenstaand gepresenteerd overzicht nog niet meegenomen.

Uitvoering strategisch beleid

Er is een nieuw strategisch beleidsplan voor de periode 2015 – 2018 vastgesteld op basis van richtinggevende strategische ambities van het toezichthoudend bestuur. Deze betreffen de identiteit-talent- en competentie ontwikkeling van leerlingen, aansluiting bij de kerndoelen en referentieniveaus van het onderwijs, bij de gewenste waarden en normen en de samenleving van de toekomst. Ze zijn vertaald in beleidsuitgangspunten waaraan prestatie-indicatoren en normen zijn gekoppeld. Van de scholen wordt een zichtbare toegevoegde waarde verwacht. Hieronder staat een samenvatting van de beleidspunten. Hiervoor worden extra investeringen ingezet.

Goed onderwijs

- Elke school heeft een visie op hoogbegaafdheid en deze is geïmplementeerd
- Elke school heeft eigen normen t.a.v. de basisvaardigheden
- Doorgaande lijn IKC per school
- Een integraal ICT-beleidsplan
- Een samenhangend zorgprofiel op stichtingsniveau
- Kenniskring 21^e eeuwse vaardigheden

Goed personeel

- Kwaliteit van leerkrachten t.a.v. hoogbegaafdheid
- Kwaliteit van leerkrachten t.a.v. opbrengst gericht werken
- Deskundigheidsbeleid voor directeuren
- Werkdrukvermindering
- Versterking ICT-deskundigheid personeel
- Digitale bekwaamheidsontwikkeling personeel
- Investeren op preventie van langdurig ziekteverzuim

Goede gebouwen

Extra investering in duurzaamheid, gezondheid, veiligheid en welzijn.

- Aanpak van mankementen aan gebouwen
- (besluit met betrekking tot) renovatie van twee scholen
- Eigentijdse uitstraling locaties
- Duurzaam energiebeleid
- Voldoen aan de brandweervoorschriften
- Tijdelijke huisvesting

Professionalisering van de organisatie

- Het meerjarenbegrotingsproces, professionalisering van de bijbehorende verantwoording en de opdracht om de komende 3 jaren met het exploitatiesaldo van de scholen op nul uit te komen
- Veiligheidsbeleid
- Beheers- en dienstverleningscontracten
- inkoop- en investeringsbeleid
- Uitwerking besturingskolom niveau bestuursmanager en schooldirecties, inclusief verantwoording
- Uitbreiding van het stafbureau
- Opzetten interne en externe communicatie, huisstijl en websites.

Balans

Hieronder worden de balansen weergegeven. Voor het verslagjaar 2016 worden de gerealiseerde cijfers weergegeven; de cijfers voor de jaren 2017 tot en met 2019 zijn gebaseerd op de meerjarenbegroting 2017-2019 voor wat betreft de exploitatieresultaten en daarvan afgeleid zijn de balansmutaties waarbij rekening gehouden is met de realisatie van 2016.

ACTIVA	2016	2017	2018	2019
VASTE ACTIVA				
Immateriële VA	-	-	-	
Materiële VA	1.387.443	1.595.581	1.653.489	1.474.859
Financiële VA	99.300	110.000	110.000	110.000
TOTAAL ACTIVA	1.486.743	1.705.581	1.763.489	1.584.859
 VLOTTENDE ACTIVA	 2.723.711	 1.847.586	 1.286.564	 1.383.984
TOTAAL ACTIVA	4.210.454	3.553.167	3.050.053	2.968.843
 PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	2.024.688	1.755.201	1.411.286	1.271.775
Bestemmingsreserve (publ./priv.)	-	-	-	-
Bestemmingsfonds (publ./priv.)	-	-	-	-
VOORZIENINGEN	1.130.204	747.566	588.367	646.668
LANGLOP.SCHULDEN	-	-	-	-
KORTLOP.SCHULDEN	1.055.563	1.050.400	1.050.400	1.050.400
TOTAAL PASSIVA	4.210.454	3.553.167	3.050.053	2.968.843

In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met ingrijpende wijzigingen voor de komende jaren. Dit betreffen additionele investeringen voortkomend uit het strategisch beleid 2015-2017

Op dit moment vindt er overleg plaats met de gemeente Papendrecht over één schoolgebouw waarvoor een ingrijpende renovatie noodzakelijk is. In combinatie hiermee zal OPOPS geplande middelen van de voorziening onderhoud gebruiken om het uitgestelde onderhoud aan te pakken

(181K). Naast regulier gepland onderhoud staan er een drietal grote onderhoudsbeurten in 2017 gepland (twee pleinen en schilderwerk samen:332K).

De komende jaren zullen extra middelen uit de algemene reserve worden onttrokken (251K) om op grond van reeds vastgesteld beleid een aantal verbetertrajecten op personeelsgebied te realiseren zoals kennisontwikkeling en ict.

In 2013 is er een meerjareninvesteringsplan ontwikkeld op grond waarvan er een duidelijk inzicht is ontstaan in de te verwachten vervangingsinvesteringen. Daarnaast zal er de komende twee jaar extra geïnvesteerd worden in ICT. Per saldo betekent dit dat de afschrijvingslasten op een hoger niveau zullen komen te liggen.

Additionele investeringen

De meerjarenbegroting 2015 is tussentijds aangepast met additionele investeringen met name gericht op het realiseren van het strategisch beleid. De omvang van deze investeringen is mede ingegeven door een schrijven van de inspectie van het ministerie van OCW waarin aangegeven wordt dat de ontwikkeling van onze financiële buffer de signaleringswaarde van het ministerie overstijgt. Dit heeft ertoe geleid dat de investeringen zodanig zijn aangepast dat ze binnen enkele jaren beter aansluiten bij de kengetallen zoals door het ministerie voorschrijvend worden gehanteerd.

Opzetten en implementeren van het ICT-beleidsplan:	€ 730.000
Goed personeel:	€ 220.000
Goede gebouwen:	€ 360.000
Professionaliseren van de organisatie:	€ 123.000

De totale investering voor de komende drie jaar zal tenminste € 1.433.000 zijn, uitgaande van de huidige bekostiging. Hiervan is nog 2017 en 2018 investeringen gepland. Deze cijfers zijn opgenomen in de gepresenteerde balans en raming van baten en lasten.

Raming van Baten en Lasten

Hieronder wordt de raming van baten en lasten weergegeven. Voor het verslagjaar 2016 worden de gerealiseerde cijfers weergegeven; de cijfers voor de jaren 2017 tot en met 2019 zijn gebaseerd op de huidige meerjarenbegroting.

BATEN	2016	2017	2018	2019
Rijksbijdragen	10.044.669	9.980.812	9.588.448	9.514.887
Overige overheidsbijdragen en subsidies	124.837	137.047	114.308	82.178
Overige baten	185.856	155.452	104.926	100.761
TOTAAL BATEN	10.355.362	10.273.311	9.807.682	9.697.826
LASTEN				
Personeelslasten	8.521.347	8.131.791	7.916.178	7.739.719
Afschrijvingen	235.971	245.212	281.664	307.130
Huisvestingslasten	1.158.616	940.000	945.000	950.000
Overige lasten	859.438	1.243.595	1.023.055	852.288
TOTAAL LASTEN	10.775.371	10.560.598	10.165.897	9.849.137
SALDO BATEN EN LASTEN	-420.009	-287.287	-358.215	-151.311
Saldo Financiële bedrijfsvoering	12.006	17.800	14.300	11.800
TOTAAL NETTO	-408.003	-269.487	-343.915	-139.511

De komende jaren wordt gestreefd naar een sluitende begroting op de scholen door de personele en materiele lasten in balans te brengen met de inkomsten.

Het negatieve exploitatieresultaat voor de komende jaren wordt veroorzaakt door de keuze van OPOPS om structurele verbeteringen in de organisatie en de scholen aan te brengen. Op grond van nieuw geformuleerd strategisch beleid voor de komende beleidsperiode zijn daarnaast additionele investeringen van 1.433 K geraamd. Vanaf 2020 moet de exploitatie in evenwicht zijn.

Personele inzet

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de gemiddelde fte inzet per jaar. Voor 2016 zijn de gerealiseerde cijfers gepresenteerd van zowel de tijdelijke als de vaste medewerkers. De tijdelijke fte inzet kan bestaan uit tijdelijke uitbreidingen en vervangingsinzet. In de begrote cijfers is geen rekening gehouden met de tijdelijke inzet van vervangers maar wel met tijdelijke uitbreidingen

FTE overzicht verdeeld naar functietype

Jaar	2016	2016	2016	2017	2018	2019
Functie	Tijdelijk	Vast	Totaal			
OOP	3,24	10,74	13,98	13,9	12,9	12,2
OP	12,45	100,65	113,10	100,8	99,6	97,7
DIR	0,90	9,85	10,75	10,3	11,3	10,7
Totaal	16,59	121,24	137,83	125,0	123,8	120,6

De afname van de personeelslasten zoals weergegeven in de raming van de lasten wordt verklaard door:

- de afname van de inzet van het aantal fte's.
- de uitvoering van het strategisch beleid (uitvoering goed personeel en professionalisering in 2016/2017).

Uiteindelijk moet e.e.a. ertoe leiden dat vanaf 2019 de jaarlijkse exploitatiebegrotingen sluitend zullen zijn.

Kengetallen

Hieronder worden de kengetallen weergegeven die zijn opgesteld met behulp van het toetsingskader verantwoording financiële positie verslagjaar 2016 conform het model van de PO-raad.

Vermogens- en budgetbeheer

		2016	2017	2018	2019
Kapitalisatiefactor	49%	41%	35%	31%	31%
Solvabiliteit	<30%	75%	70%	66%	65%
Liquiditeit (current ratio)	<0,75	2,6	1,8	1,2	1,3
Rentabiliteit	0%	-3,9%	-2,6%	-3,5%	-1,4%
Rentabiliteit (driejaarsgemiddelde)	<0%	-4,8%	-4,4%	-3,4%	-2,5%
Weerstandsvermogen	<10%	20%	17%	14%	13%

Exploitatie

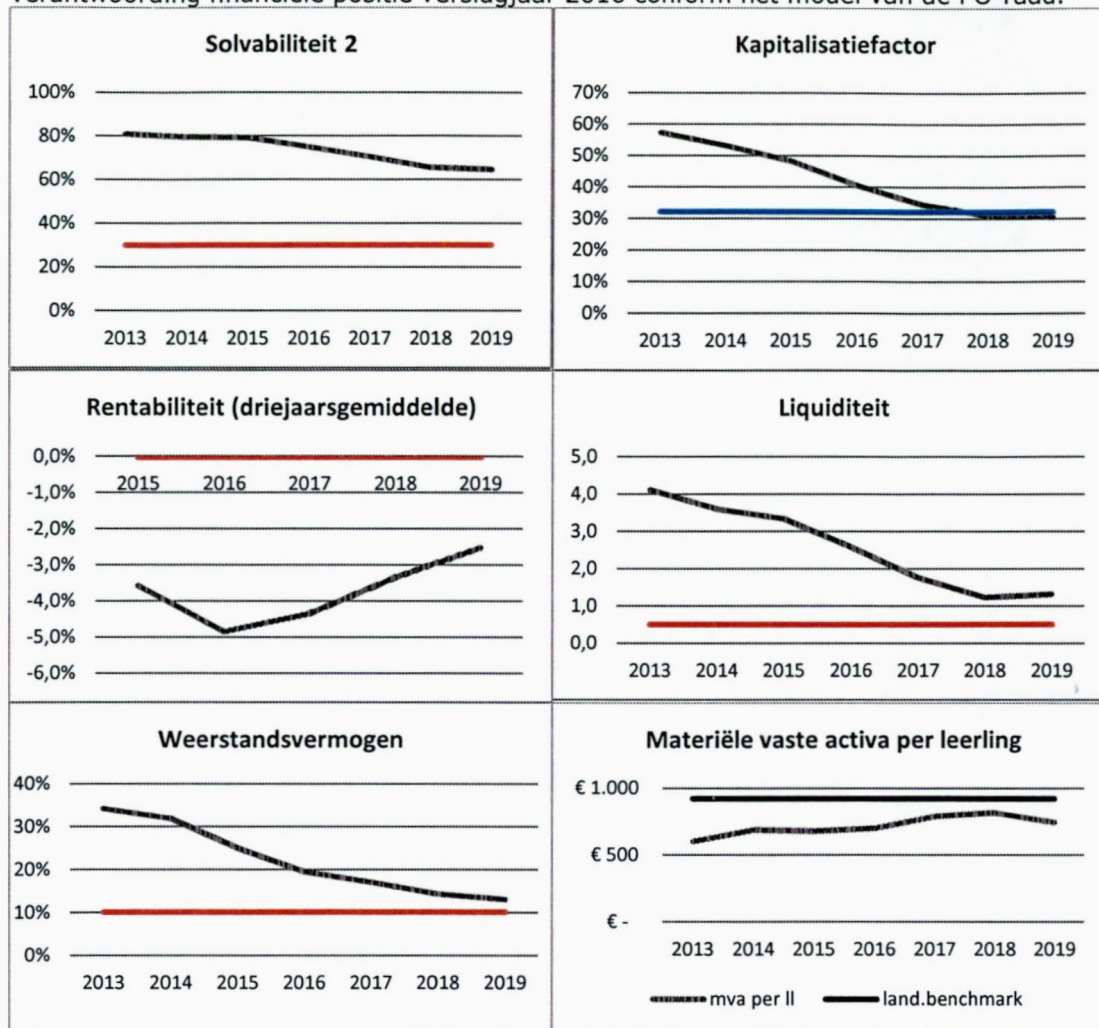
	Benchmark	2016	2017	2018	2019
Rijksbijdragen/Totale baten	93,0%	97,0%	97,2%	97,8%	98,1%
Overige overheidsbijdragen/Totale baten	3,0%	1,2%	1,3%	1,2%	0,8%
Overige baten/Totale baten	3,9%	1,8%	1,5%	1,1%	1,0%
Personele baten/Totale baten	87,3%	82,3%	79,2%	80,7%	79,8%
Totale baten/Rijksbijdragen	107,5%	103,1%	102,9%	102,3%	101,9%
Totale lasten/Rijksbijdragen	107,4%	107,3%	105,8%	106,0%	103,5%
Personele lasten/Rijksbijdragen	87,3%	84,8%	81,5%	82,6%	81,3%
Materiele lasten/Rijksbijdragen	20,2%	22,4%	24,3%	23,5%	22,2%

FTE-leerling ratio's	2016	2017	2018	2019
Teldatum 1 oktober	011016	011017	011018	011019
Leerlingaantal	1.984	2.018	2.026	1.980
Leerling-FTE-ratio	14,39	16,14	16,37	16,42
Leerling-Directieratio	175,89	195,92	179,29	185,05
Leerling-OP-ratio	17,54	20,02	20,34	20,27
Leerling-OOP-ratio	147,51	145,18	157,05	162,30
Baten per leerling (excl. financiële baten)	€ 5.219	€ 5.091	€ 4.841	€ 4.898
Lasten per leerling (excl. financiële lasten)	€ 5.431	€ 5.233	€ 5.018	€ 4.974
Index baten per leerling	105,3	102,7	97,7	98,9
Index lasten per leerling	108,7	104,8	100,5	99,6

De exploitatieresultaten van de afgelopen jaren geven aanleiding tot het ontwikkelen van beleid om een betere samenhang te krijgen tussen de personele baten en lasten. Met ingang van 2017 zal de personele registratie eenduidiger en eenvoudiger worden waardoor de bewaking op personele inzet zal verbeteren. Vooral de grote schommelingen in leerlingaantallen tussen de scholen en handhaven van de onderwijs kwaliteit van kleine scholen nopen hiertoe. OPOPS heeft een hoge formatie onderwijs ondersteunend personeel. Deze formatie blijft gehandhaafd met als doel werkdrukvermindering (conciërges, administratief medewerkers en onderwijsassistenten).

Grafische voorstelling ontwikkeling kengetallen

Hieronder worden de kengetallen grafisch weergegeven, gebaseerd op het toetsingskader verantwoording financiële positie verslagjaar 2016 conform het model van de PO-raad.

blauw: bovengrens; rood: ondergrens; geel: middenwaarde; grijs: uitkomst.

Risico's en uitgangspunten

Voor de benodigde financiering van de vervangingswaarde van de materiele vaste activa, meent OPOPS voor de komende jaren een minimum van 55% van deze kapitaalswaarde aan te moeten houden (gebaseerd op advies taskforce PO-raad).

In 2016 zijn additionele innovatieve investeringen op het gebied van ICT uitgevoerd en zijn op onderwijskundige visie geënte ICT-plannen ontwikkeld. Er is hardware aangeschaft en de opleiding Multi Media is gestart.

Aangezien OPOPS nog midden in de transitiefase zit op het gebied van digitalisering is er sprake van dubbele kosten en desinvesteringen op het gebied van leermiddelen, materialen en licenties.

In 2016 zijn additionele onderwijskundige innovatieve investeringen voor op het gebied van ICT uitgevoerd die met name gericht waren op de ontwikkeling van ICT plannen in samenhang met onderwijs. Dit betrof ICT hardware (digitale lesborden en Pc's/tablets) en de opleiding van multimedia specialisten.

In een in 2009 opgestelde risicoanalyse vormt huisvesting een groot risico. Dit risico is vanaf 2014 verkleind door nieuwbouw van een schoolgebouw, forse renovaties van twee locaties en de plaatsing van tijdelijke lokalen.

Om het gebouwenrisico nog verder te verkleinen en beheersbaar te maken, vindt er overleg met de gemeente Papendrecht plaats.

Ook zullen gebouwen met rioleringsproblematiek en gebouwen die in het kader van de doordecentralisatie zijn overgedragen met forse gebreken (daken, kozijnen, ventilatie) gemonitord worden. In 2015 hebben er al onderzoeken plaats gevonden om deze problematiek in kaart te brengen om zo een verdere aanpak te kunnen ontwikkelen. Deze activiteiten zullen in 2017 verder worden voortgezet.

De wijzigingen in leerlingaantallen vormen een risico voor de huisvesting. Daarom is één locatie uitgebreid met tijdelijke lokalen.

De exploitatie van twee kleine scholen onder één brinnummer, vraagt extra aandacht.

Doordat de financiële afwikkeling van de oud- en nieuwbouw van de Roald Dahl met de gemeente Sliedrecht is afgerond is dit risico vervallen.

De exploitatie van twee scholen vraagt extra aandacht.

Zaken met een politieke of maatschappelijke impact

De invoering van Passend Onderwijs een onzekere factor die de komende jaren intensieve aandacht zal vergen. In het kader van bezuinigingen is de continuïteit van gemeentelijke middelen onzeker.

Recente ontwikkelingen met betrekking tot de Wet Werk en Zekerheid, de modernisering van het vervangingsfonds en de ziekwet brengen risico's met zich mee op personeelsgebied. Een tijdelijke HRM medewerker is aangesteld die deze onderwerpen in portefeuille heeft.

Daarnaast vormen de ontwikkelingen rondom de asielzoekersproblematiek en het dreigende lerarentekort een onzekere politieke factor.

In verband met bovenstaande risico's en onzekere externe ontwikkelingen acht OPOPS voor de komende jaren een bufferliquiditeit noodzakelijk die boven de signaleringsgrens van 5% ligt. Na verdere beheersing van risico's en professionalisering op een aantal risicogebieden wordt het mogelijk om de bufferliquiditeit verder af te laten nemen.

Risicobeheersingsmatrix

Omschrijving risico	Maximale impact per risico (a)	Kans dat risico zich voordoet (b)	Berekende verwachte impact (a X b)
Leerlingprognoses zijn niet juist	Afwijking ca. €4.500, = per leerling in baten op volgend schooljaar naar schatting een afwijkingsmarge van 1% = ca 10 leerlingen 4500	2	90.000
Onverwachte daling leerlingaantallen	Afwijking ca. €4.500, = per leerling in baten opvolgend schooljaar naar schatting een afwijkingsmarge van 1% = ca 20 leerlingen 4500	2	180.000
Onjuiste weging leerlingen	Foutkans gebaseerd op % gewogen leerlingen t.o.v. totaal aantal leerlingen (5%) waarvan ca. 10% een foutief gewicht heeft.	2	60.000
Onverwachte stijging ziekteverzuim personeel	Impact in 2016 nog beperkt i.v.m. aansluiting bij Vervangingsfonds	0	0
Financiële gevolgen t.g.v. arbeidsconflicten	Impact laat zich moeilijk inschatten, het uitgangspunt is een gemiddeld jaarsalaris van een medewerker (65.000)	1	65.000
Beperkingen in het aannemen van tijdelijke werknemers door invoering WWZ	Nog niet van toepassing op openbaar onderwijs	0	0
Negatieve beoordeling onderwijsinspectie	Bedrag niet in te schatten (ca. 30.000 op jaarbasis) gebaseerd kosten verbetertraject.	0	0
Gebouwenproblematiek op het gebied van riolering, detaillering en klimaat in Papendrecht	Inschatting o.b.v. huidige problematiek	4	350.000
Onvoldoende middelen voor goede ICT ondersteuning onderwijs	30.000	1	30.000
Onvoldoende middelen om de ontwikkelingen op ICT gebied te kunnen blijven volgen	20.000	3	60.000
Fraude risico	5.000	1	5.000
kleine scholen met te kleine groepsgrootte en te grote materiele lasten	60000	2	120.000
Afhankelijkheid van internetverbindingen om onderwijs te kunnen geven	Risico nog beperkt	2	0
Totale inschatting risico			960.000

Toelichting beschrijving kans dat een risico zich voordoet:

- 0 Nihil risico
- 1 Klein risico
- 2 Neutraal risico
- 3 Groot risico
- 4 Zeer groot risico

Financiële kengetallen

Aan de hand van de jaarrekening kan een aantal kengetallen en ratio's worden berekend die verder inzicht kunnen geven in de gevolgen van het gevoerde beleid over het boekjaar en waardoor het beeld uit de jaarrekening kan worden verduidelijkt.

<u>Kengetallen</u>	2016	2015
<u>Solvabiliteit</u>	74,93%	79,13%
<i>Eigen vermogen in percentage van het totale vermogen.</i>		
De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de stichting in staat is aan haar langetermijn verplichtingen te voldoen. 25% à 50% wordt als goed aangemerkt. Is de waarde hoger dan 25% dan is de stichting in staat om aan haar langetermijnverplichtingen te voldoen.		
<u>Solvabiliteit excl. Voorzieningen</u>	48,09%	51,74%
<u>Liquiditeit (Quick ratio)</u>	2,58	3,34
<i>Verhouding vlottende activa minus voorraden en kortlopend vreemd vermogen.</i>		
Deze verhouding geeft aan in hoeverre de stichting in staat is aan haar verplichtingen voor kortlopend vreemd vermogen te voldoen. Een waarde tussen 1,5 en 2 is goed. Ligt de waarde boven de 1,5 dan is de stichting in staat om aan haar verplichtingen voor kortlopend vreemd vermogen te voldoen.		
<u>Weerstandsvermogen</u>	19,53%	25,01%
<i>Verhouding tussen het totale eigen vermogen en het totaal van de totale baten inclusief rentebaten en de waardeveranderingen en overige opbrengsten financiële vaste activa.</i>		
<u>Weerstandsvermogen</u>	6,34%	11,44%
<i>Verhouding tussen het totale eigen vermogen minus de materiële vaste activa en het totaal van de rijksbijdragen.</i>		
Een weerstandsvermogen tussen 10% en 40% wordt binnen de stichting als aanvaardbaar geacht. Het weerstandsvermogen zegt iets over de reservepositie van de stichting en over de mogelijkheden om financiële tegenvallers te kunnen opvangen.		
<u>Rentabiliteit</u>	-3,94%	-6,65%
<i>Verhouding exploitatieresultaat en de totale baten.</i>		
Dit heeft betrekking op het rendement en geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief exploitatieresultaat. Daarbij wordt uitgegaan van de gewone bedrijfsvoering. Het wordt berekend door het resultaat (het "exploitatiesaldo") te delen door de totale baten van de bedrijfsvoering.		
<u>Kapitalisatiefactor inclusief privaat</u>	40,61%	48,35%
<i>De kapitalisatiefactor geeft een indicatie of het totale vermogen van de organisatie niet of inefficiënt wordt benut voor de uitvoering van de taken van de organisatie. De kapitalisatiefactor wordt bepaald door het totale kapitaal minus de gebouwen en terreinen te delen door de totale baten inclusief de financiële baten.</i>		
De volgende % worden hierbij ter indicatie gehanteerd. 35% bovengrens grote besturen (>8mln omzet) 60% voor kleine besturen (<5mln)		
Aantal leerlingen per teldatum 1-10 (t-1)	1.984	1.985
Gemiddeld aantal FTE (inclusief vervanging)	137,83	132,52
<u>Personeelskosten per FTE</u>	€ 61.825	€ 62.806
<u>Percentage personeelskosten t.o.v. de totale lasten</u>	79,08%	80,27%

A. GRONDSLAGEN

ALGEMEEN

Activiteiten van het bevoegd gezag

In deze jaarrekening zijn de activiteiten van de Stichting Openbaar PO Papendrecht-Sliedrecht en van de onder deze rechtspersoon vallende scholen (zie gegevens rechtspersoon) verantwoord.

Grondslagen voor de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in hele euro's.

Vergelijkende cijfers

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking de realisatiecijfers opgenomen van het voorgaande jaar, alsmede de cijfers van de meest recente, vastgestelde versie van de begroting van het verantwoordingsjaar.

Vanaf boekjaar 2014 wordt gebruik gemaakt van een ander model voor het samenstellen van de jaarrekening, waarbij grootboekrekeningen direct zijn gekoppeld aan de EFJ-indeling.

Financiële instrumenten

De Stichting Openbaar PO Papendrecht-Sliedrecht heeft alleen primaire financiële instrumenten, voor de grondslagen wordt verwezen naar de behandeling per post.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardevermindering. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Financiële vaste activa

Onder financiële vaste activa zijn waarborgsommen opgenomen. Deze zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.

Eigendom

Schoolgebouwen, waarvan het juridisch eigendom berust bij de stichting en het economisch eigendom bij de gemeente, zijn niet in de balans opgenomen. Eventuele bruikleenscholen zijn eveneens niet verwerkt. De kosten van groot onderhoud aan de binnenkant alsmede het buitenschilderwerk van de schoolgebouwen worden ten laste gebracht van de voorziening groot onderhoud.

Vorderingen

De vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Voorziening voor het risico van oninbaarheid.

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Algemene reserve

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de Stichting Openbaar PO Papendrecht-Sliedrecht.

Deze wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan en waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, waarvan de hoogte redelijkerwijs geschat kan worden en voor zover deze verplichtingen en risico's niet op activa in mindering zijn gebracht. Eveneens worden voorzieningen gevormd voor verliezen die naar waarschijnlijkheid in de toekomst zullen worden geboekt maar die voortkomen uit risico's die op balansdatum aanwezig zijn. Voorzieningen kunnen worden gevormd ter egalisatie van kosten waarbij een deel van de in de toekomst te verwachten uitgaven zijn oorsprong heeft voor balansdatum.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor de gelijkmatige verdeling van de onderhoudslasten gebouwen wordt bepaald op basis van te verwachten kosten over een reeks van jaren op basis van een onderhoudsplan. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening ambtsjubileum

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad van de Verslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden.

De voorziening is opgenomen tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. De werkelijke jubilea-uitkeringen worden ten laste van deze voorziening gebracht.

De hoogte van de voorziening is bepaald op grond van het aantal FTE en een schatting van het bedrag per FTE.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste een jaar. Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Rijksbijdragen

Onder de Rijksbijdragen OCW/EZ worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW/EZ. Tevens worden hier verantwoord de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van de Rijksbijdrage.

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden als bate verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden als bate verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door gemeente of provincie. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW/EZ, gemeenten, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personele lasten

Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op o.a. het inhuren van extra personeel, scholingskosten, bedrijfsgezondheidszorg.

Pensioenen

De Stichting Openbaar PO Papendrecht-Sliedrecht heeft voor haar werknemers een toegezegd pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd.

De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP.

Aan het ABP worden premies betaald waarvan een deel door de werkgever en een deel door de werknemer wordt betaald. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat.

Per december 2016 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 96,6%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In de benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende immateriële en materiële vaste activa. In het jaar van investeren wordt afgeschreven op basis van de door het bestuur gemaakte keuzen.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de uitgaven voor huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten hebben betrekking op uitgaven die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Financieel resultaat

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -lasten van uitgegeven en ontvangen leningen.

GRONDSLAGEN VOOR HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor posten van de winst- en verliesrekening die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de winst- en verliesrekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten.

De liquiditeitspositie in het kasstroomoverzicht bestaat uit liquide middelen onder aftrek van gerealiseerde bankkredieten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van leasetermijnen is opgenomen onder de operationele activiteiten.

B.BALANS PER 31 DECEMBER 2016 NA RESULTAATBESTEMMING

	Balans per 31-12-2016 €	Balans per 31-12-2015 €
ACTIVA		
<u>Vaste Activa</u>		
Materiële vaste activa		
Inventaris en apparatuur	1.108.217	1.014.899
Leermethoden	279.226	331.718
	<u>1.387.443</u>	<u>1.346.617</u>
 Financiële vaste activa		
Waarborgsommen te vorderen	99.300	80.100
	<u>99.300</u>	<u>80.100</u>
 <u>Vlottende Activa</u>		
Vorderingen		
Debiteuren	-	433
Vordering MOCW	442.919	508.069
Gemeentelijke IHP	42.559	208.609
Overige vorderingen	369.715	181.412
Overlopende activa	168.892	98.952
	<u>1.024.085</u>	<u>997.474</u>
 Liquide middelen	<u>1.699.626</u>	<u>2.277.548</u>
	<u>4.210.454</u>	<u>4.701.740</u>

	Balans per 31-12-2016 €	Balans per 31-12-2015 €
PASSIVA		
Eigen vermogen	2.024.688	2.432.691
Voorzieningen	1.130.204	1.287.990
Kortlopende schulden		
Crediteuren	206.348	183.502
Belastingen en premies sociale verz.	378.673	366.363
Schulden terzake pensioenen	85.697	89.951
Overige schulden en overlopende passiva	384.845	341.244
	<u>1.055.563</u>	<u>981.060</u>
	<u>4.210.454</u>	<u>4.701.740</u>

C. STAAT VAN BATEN EN LASTEN

		Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Baten				
Rijksbijdragen	3.1	10.044.669	9.352.165	9.497.340
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	3.2	124.837	97.272	60.468
Overige baten	3.5	185.856	138.005	136.493
TOTALE BATEN		10.355.362	9.587.442	9.694.301
Lasten				
Personeelslasten	4.1	8.521.347	8.232.681	8.323.209
Afschrijvingen	4.2	235.971	239.495	233.399
Huisvestingslasten	4.3	1.158.616	1.104.472	941.132
Overige lasten	4.4	859.438	855.684	871.918
TOTALE LASTEN		10.775.371	10.432.332	10.369.657
Saldo Baten en Lasten		-420.009	-844.890	-675.356
Financiële baten en lasten		12.006	28.410	30.885
Totaal resultaat		-408.003	-816.480	-644.471

MC MODEL C KASSTROOMOVERZICHT

Kasstroom uit operationele activiteiten	2016	2015
	€	€
Saldo baten en lasten	-420.009	-675.356
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	235.971	233.399
- mutaties voorzieningen	-157.786	286.636
Veranderingen in vlottende middelen		
- vorderingen	-26.610	22.443
- schulden	74.503	-106.059
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-293.931	-238.937
- ontvangen interest	14.400	32.373
- betaalde interest	-2.394	-1.488
	12.006	30.885
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	<u>-281.925</u>	<u>-208.052</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-276.797	-232.742
Overige investeringen in financiële vaste activa	-19.200	-80.100
	-295.997	-312.842
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>-295.997</u>	<u>-312.842</u>
Mutatie liquide middelen	-577.922	-520.894
Beginstand liquide middelen	2.277.548	2.798.442
Eindstand liquide middelen	<u>1.699.626</u>	<u>2.277.548</u>

E. TOELICHTING BEHOREND BIJ DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016**MODEL VA VASTE ACTIVA**

ACTIVA		Balans per	Balans per
<u>Vaste Activa</u>		31-12-2016	31-12-2015
		€	€
Materiële vaste activa			
Inventaris en apparatuur	1.2.2	1.108.217	1.014.899
Leermethoden	1.2.3	279.226	331.718
		<u>1.387.443</u>	<u>1.346.617</u>

		Aanschaf t/m 2015	Cum Afschrijvingen t/m 2015	Boekwaarde 31-12-2015	Investeringen 2016	Desinvesteringen 2016	Aanschaf t/m 2016	Afschrijvingen 2016	Afschrijvingen desinvesteringen	Cum Afschrijvingen t/m 2016	Boekwaarde 31-12-2016
Inventaris en apparatuur	1.2.2	1.858.346	843.447	1.014.899	251.127	-	2.109.473	157.809	-	1.001.256	1.108.217
Leermethoden	1.2.3	1.080.837	749.119	331.718	25.670	-	1.106.507	78.162	-	827.281	279.226
		2.939.183	1.592.566	1.346.617	276.797	-	3.215.980	235.971	-	1.828.537	1.387.443

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten meubilair, inventaris en ICT middelen.

Duurzame goederen worden geactiveerd bij een aanschafwaarde boven de € 500

Onder andere vaste bedrijfsmiddelen vallen o.a. de leermiddelen.

De cumulatieve aanschafwaarde en afschrijvingen zijn gecorrigeerd met de inmiddels niet meer aanwezige activa. Voor de inzichtelijkheid is dit verwerkt in de beginpositie.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

	aantal jaren:
Gebouwen nieuwbouw	40
Investeringen in bestaande bouw	25
Stofferingen	10
Inventaris en apparatuur, bestaande uit:	
Meubilair	20
Technisch inventaris	7
ICT	5
Netwerk	15
Digiborden en overige materiële vaste activa	7
Leermiddelen	8

Financiële vaste activa		Balans per 31-12-2016 €	Balans per 31-12-2015 €
Financiële vaste activa			
Waarborgsommen te vorderen	1.3.7	99.300	80.100
		<u>99.300</u>	<u>80.100</u>

		Boekwaarde 31-12-2015	Mutaties debet	Mutaties credit	Boekwaarde 31-12-2016
Waarborgsommen te vorderen	1.3.7	80.100	33.150	13.950	99.300
		80.100	33.150	13.950	99.300

**VLOTTENDE ACTIVA
MODEL VV VORDERINGEN**

	Balans per 31-12-2016 €	Balans per 31-12-2015 €
Vorderingen		
Debiteuren	-	433
Vordering OCW	442.919	508.069
Overige vorderingen	369.715	181.412
Gemeentelijke IHP	42.559	208.609
Overlopende activa	168.892	98.952
	<u>1.024.085</u>	<u>997.473</u>
 <u>Overige vorderingen</u>		
Levensloopopname	0	18
Nog te ontvangen bedragen	369.715	181.394
	<u>369.715</u>	<u>181.412</u>
 <u>Gemeentelijke IHP</u>		
Onroerende zaakbelasting	0	91.386
Vandalisme	662	4.860
Gemeentelijke voorzieningen huisvesting	41.897	112.363
	<u>42.559</u>	<u>208.609</u>
 <u>Overlopende activa</u>		
Vooruitbetaalde lasten	139.806	12.899
Voorschot lonen	1.125	209
Transitorische posten	0	0
Overige overlopende activa	0	47.134
WGA-uitkeringen	13.866	7.570
Te ontvangen rente spaarrekening	14.095	31.138
	<u>168.892</u>	<u>98.952</u>
 <u>Nog te ontvangen bedragen</u>		
Nog te ontvangen huur/peuterspeelzaal	155.219	121.044
Te ontvangen baten energie	6.677	0
Te ontvangen SWV	1.096	7.490
Vervangingsfonds	67.861	8.976
Gemeente Sliedrecht, bijdrage ZAT	0	13.374
Gemeente Sliedrecht, subsidie VVE	33.305	0
Nog te ontvangen kapitaalslasten	87.949	0
Overigen	17.608	30.510
	<u>369.715</u>	<u>181.394</u>

LIQUIDE MIDDELEN
MODEL LIQUIDE MIDDELEN

		Balans per 31-12-2016 €	Balans per 31-12-2015 €
Kas (incl saldo kruisposten)	1.7.1	1.168	1.300
Tegoeden op bank- en girorekeningen	1.7.2	<u>1.698.458</u>	<u>2.276.249</u>
		<u>1.699.626</u>	<u>2.277.548</u>

Tegoeden op bank- en girorekeningen

Schoolbanken	41.896	27.842
Betaalrekening bestuur	125.463	46.893
Spaarrekening	777	202.330
Spaarrekening	<u>1.530.322</u>	<u>1.999.184</u>
	<u>1.698.458</u>	<u>2.276.249</u>

MODEL EV EIGEN VERMOGEN

Eigen vermogen	Stand 31-12-2016 €	Stand 31-12-2015 €		
Eigen vermogen (na resultaat verwerking)	<u>2.024.688</u>	<u>2.432.691</u>		
	Stand 31-12-2015	Resultaat	Overige Mutaties	Stand 31-12-2016
Algemene Reserve	2.432.691	-408.003	-	<u>2.024.688</u>

MODEL VL VOORZIENINGEN

Voorzieningen	Stand 31-12-2016 €	Stand 31-12-2015 €
Voorzieningen	1.130.204	1.287.990
	<u>1.130.204</u>	<u>1.287.990</u>

Voorzieningen	Stand 31-12-2015 €	Dotaties 2016 €	Onttrek- 2.016 €	Vrijval 2016 €	Stand 31-12-2016 €
Voorziening jubilea	147.519	11.311	-23.948		134.882
Voorziening onderhoud	1.140.471	283.123	-428.272		995.322
	<u>1.287.990</u>	<u>294.434</u>	<u>-452.220</u>	<u>-</u>	<u>1.130.204</u>

Onderverdeling onttrekkingen naar jaren	< 1 jaar €	> 1 jaar €
Voorziening onderhoud	871.370	123.952
Voorziening jubilea	3.576	131.306

MODEL KS KORTLOPENDE SCHULDEN

	Balans per 31-12-2016 €	Balans per 31-12-2015 €
Kortlopende schulden		
Crediteuren	206.348	183.502
Belastingen en premies sociale verz.	378.673	366.363
Schulden terzake pensioenen	85.697	89.951
	670.718	639.815
Overige schulden en overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen	52.293	39.830
Nettolonen	4.893	3.161
Projectsubsidies	16.332	20.027
Vakantiegeld	288.092	278.227
Nog te besteden subsidies ministerie	0	0
Vooruitontvangen bedragen	23.235	0
	384.845	341.244
Totaal kortlopende schulden	1.055.563	981.059

MODEL G VERANTWOORDING SUBSIDIES

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Bedrag van de toewijzing C	Ontvangen t/m verslagjaar C	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
Lerarenbeurs 11RZ	804A0-51042	27-8-2015	10.852	10.852	ja
Lerarenbeurs 13MP	804A0-51183	27-10-2015	36.861	36.861	ja
Lerarenbeurs 13RI	804A0-51200	27-8-2015	12.275	12.275	ja
Lerarenbeurs 27RM	804A0-51902	27-8-2015	17.861	17.861	ja
Lerarenbeurs 11RZ	DL/B/110284	17-8-2016	11.230	11.230	nee
Lerarenbeurs 13MP	DL/B/110284	17-8-2016	38.146	38.146	nee
Lerarenbeurs 13RI	DL/B/110284	17-8-2016	53.684	53.684	nee
Lerarenbeurs 27RM	DL/B/110284	17-8-2016	21.208	21.208	nee
Totaal			202.117	202.117	

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2 A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Bedrag van de toewijzing C	Ontvangen t/m verslagjaar C	Lasten in verslagjaar C	Totale lasten 31-12-2016 C	Te verrekenen ultimo verslagjaar C
Totaal							

G2 B Aflopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Bedrag van de toewijzing C	Saldo 31-12-2015 C	Ontvangen t/m verslagjaar C	Lasten in verslagjaar C	Totale lasten 31-12-2016 C	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar C
Totaal								

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Niet uit de balans blijken de verplichtingen

Het bevoegd gezag heeft de volgende meerjarige contracten afgesloten:

Schoonmaakonderhoud (Europees aanbesteed)

Anculus: vierjarig dienstverleningscontract inzake schoonmaakbeheer, looptijd vanaf 1 november 2016 tot en met 31-10-2020, jaarbedrag € 10.916;

Dolmans: vierjarig dienstverleningscontract inzake schoonmaak- en glasbewassing vanaf 1 november 2016 tot 31-10-2020, jaarbedrag € 190.016;

Initial Hokatex: overeenkomst met ingang van 1 november 2016 inzake levering van sanitaire middelen met vier jaar verlengd tot 31-10-2020, jaarbedrag € 18.841.

Energielevering (Europees aanbesteed)

ProMereor: vierjarig contract als aanbestedende dienst in het kader van inkoopcollectief goedkope energie voor scholen vanaf 01-01-2016 tot 31-12-2019;

GDF SVEZ/Engie: tweejarig contract inzake levering elektriciteit vanaf 01-01-2016 tot 31-12-2017, jaarbedrag € 46.238;

GreenChoice: tweejarig contract inzake levering gas vanaf 01-01-2016 tot 31-12-2017, jaarbedrag € 66.672.

Multifunctionals (Onderhands aanbesteed)

Aanbestedende dienst: Printscan.

Sharp: vijfjarig contract inzake huur multifunctionals vanaf 1-03-2016 tot 28-02-2021, jaarbedrag € 32.990

WGA-Eigen risicodragerschap Flex en Vast (nationaal onderhands aanbesteed)

De Amersfoortse verzekeringsmaatschappij inzake verzekeringsovereenkomst voor de WIA verlengd met 1 jaar tot 31-12-2016. In 2016 is onderzoek gedaan of een nieuwe Europese aanbesteding voor WGA (-flex) mogelijk interessant is. De aanbesteding is uitgevoerd via AON in de 2e helft van 2016 en toen bleek dat terugkeer naar de publieke verzekering via UWV voor OPOPS interessanter was. Per 1 januari 2017 is OPOPS voor de WGA (-flex) verzekerd bij het UWV.

De Amersfoortse verzekeringsmaatschappij inzake verzekeringsovereenkomst voor de WIA, looptijd tot 31-12-2015.

I. Toelichting op de staat van Baten en Lasten over 2016
MODEL OB OVERHEIDSBIJDRAGEN
MODEL AB ANDERE BATEN

		Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Rijksbijdrage OCW	3.1.1	9.380.839	8.897.255	8.994.783
Overige subsidies OCW	3.1.2	413.136	228.988	266.941
Bijdrage SWV	3.1.3	250.694	225.922	235.616
Totaal Rijksbijdragen		10.044.669	9.352.165	9.497.340
Overige overheidsbijdragen	3.2.1	124.837	97.272	60.468
Totaal overige overheidsbijdragen		124.837	97.272	60.468
Verhuuropbrengsten	3.5.1	146.745	108.154	78.807
Detacheringsbaten	3.5.2	770	3.002	2.590
Ouderbijdragen	3.5.5	19.377	26.850	22.424
Overige	3.5.6	18.964	0	32.673
Totaal baten		185.856	138.005	136.493
		10.355.362	9.587.442	9.694.301

Overige baten

	2016	2015
Bijdrage van derden	3.695	11.693
Bijzondere baten	0	668
Overige baten	15.269	20.311
	18.964	32.673
Overige baten		

MODEL LA LASTEN

		Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Personele lasten				
Lonen en salarissen	4.1	6.394.932	5.957.466	6.122.395
Sociale lasten	4.1	1.398.914	1.302.844	1.359.630
Pensioenlasten	4.1	751.664	809.419	762.027
Overige personele lasten	4.1.2	445.194	524.894	324.709
AF: Uitkeringen	4.1.3	-469.358	-361.942	-245.552
Totaal Personele lasten		8.521.347	8.232.681	8.323.209

Uitsplitsing Overige personele lasten

		Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Dotatie voorziening jubilea		11.311	15.000	36.238
Loonkosten niet via salarisadministratie		0	0	0
Extern personeel		100.979	52.926	18.324
Schoolbegeleidingsdiensten		2.640	12.000	0
Personeelskantine		11.648	5.750	6.083
(Na)Scholing en cursussen		108.239	90.550	67.175
Studiedagen en conferenties		19.358	13.850	8.748
Werving personeel		3.268	0	0
Reis en verblijf		2.772	3.200	2.675
Activiteiten personeel		4.383	18.000	2.655
Bedrijfsgezondheidsdienst		23.362	24.000	27.724
Feesten en jubilea		4.064	0	2.889
Overige personele lasten		153.169	289.618	152.198
Totale overige personeelskosten		445.194	524.894	324.709

Uitsplitsing personeel naar gemiddeld FTE

	2016	2015
Directie	11,28	12
Onderwijzend personeel	113,1	109,49
Onderwijs ondersteunend personeel	13,45	11,03
	137,83	132,52

Uitsplitsing Afschrijvingslasten

	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Inventaris en apparatuur	54.399	60.340	52.648
Meubilair	40.108	40.073	38.125
ICT	63.302	54.527	65.601
Leermiddelen	78.162	84.554	77.024
	235.971	239.495	233.399

Uitsplitsing Huisvestingslasten

		Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Huur	4.3.1	55.467	73.420	29.501
Dotatie onderhoudsvoorziening	4.3.7	283.123	256.417	318.538
Onderhoud	4.3.3	88.104	81.034	93.010
Energie en water	4.3.4	160.294	173.724	173.769
Schoonmaakkosten	4.3.5	251.690	251.613	258.404
Heffingen	4.3.6	36.106	36.630	32.380
Beveiliging		29.670	12.133	17.894
Overige	4.3.8	254.162	219.500	17.637
Totaal huisvestingslasten	4.3	1.158.616	1.104.472	941.132

Uitsplitsing overige lasten

	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Administratiekantoor	99.474	113.334	128.640
Licentiekosten AFAS	39.106	-	-
Accountantskosten	16.506	11.200	11.132
Deskundigenadvies	35.518	9.389	81.548
Juridische kosten	-	-	438
Telefoon-/faxkosten	18.231	8.730	12.919
Portikosten	1.533	1.510	1.924
Drukwerk	2.512	1.400	103
Kantoorbenodigdheden	3.648	2.350	3.982
Onkostenvergoedingen RvT/bestuur	7.228	7.750	7.749
Vergaderkosten	20	1.600	210
Public relations en marketing	3.281	5.000	10.252
Beheer en bestuur	-2.709	-	10.984
Overige administratielasten	150	-	1.969
Totaal Beheerslasten	224.499	162.263	271.850

	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Leermiddelen	105.304	129.500	148.963
Leermiddelen verbruik	52.008	-	6.048
Leermiddelen gebruik	4.187	-	5.514
Klein inventaris	7.276	3.500	4.270
ICT	-	1.162	2.240
ICT hardware	4.263	8.000	1.434
ICT software	22.683	22.800	34.152
ICT Licenties	92.935	112.854	99.932
Website	7.299	27.300	7.958
Overige ICT kosten	160.155	220.025	102.242
Mediatheek/bibliotheek	2.962	3.050	1.255
Reproductie	45.092	34.168	61.454
Kopieermaterialen	9.527	8.800	7.948
Overige materialen	30	2.100	1.487
Totaal Inventaris en apparatuur	513.720	573.259	484.895

	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Kabeltelevisie en overige rechten	4.095	2.770	3.069
Abonn/tijdschr/vakliteratuur	5.389	3.000	4.929
Contributies bestuurlijke organisaties	16.592	16.275	17.481
Representatiekosten	6.997	9.950	11.840
Medezeggenschap/OR	651	3.600	493
Verzekeringen	7.341	7.100	6.622
Culturele vorming	29.183	28.000	37.363
Sportdag en vieringen	2.335	1.250	2.014
Reizen en excursies	17.994	13.400	20.612
Leerlingzorg	-	-	3.924
Testen en toetsen	11.445	12.000	11.303
Activiteiten overig	264	-	1.553
Projecten	-	-	-14.635
Overige onderwijslasten	18.933	22.817	8.608
Totaal Overige lasten	121.219	120.162	115.173

Totale Overige lasten	859.438	855.684	871.918
------------------------------	----------------	----------------	----------------

Uitsplitsing Accountantskosten

Onderzoek jaarrekening	16.506	11.200	11.132
Totaal Accountantskosten	16.506	11.200	11.132

MODEL FB FINANCIEEL

Financiële baten	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Rente bank	-	-	42
Rente spaarrekeningen	14.400	30.000	32.331
Totaal financiële baten	14.400	30.000	32.373
Financiële lasten	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Kosten financiële vaste activa	1	-	-
Bankkosten	2.394	1.590	1.488
Totaal financiële lasten	2.394	1.590	1.488
Saldo Financiële baten en lasten	12.006	28.410	30.885

WNT-verantwoording 2016 Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht & Sliedrecht

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht & Sliedrecht van toepassing zijnde regeling: het WNT-maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor Stichting Openbaar Primair Onderwijs papendrecht & Sliedrecht is € 128.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Indeling en bezoldigingsklasse

De indeling van de rechtspersonen of instellingen over de bezoldigingsklassen gebeurt op basis van drie generieke instellingscriteria te weten:

- 1) de gemiddelde totale baten per kalenderjaar
- 2) het gemiddelde aantal leerlingen, deelnemers of studenten
- 3) het gewogen aantal onderwijssoorten of -sectoren

Deze instellingscriteria bieden een weergave van de zwaarte van de functie van de topfunctionaris gebaseerd op functiewaarderingsverhoudingen. Gezamenlijk geven de criteria een indicatie van de complexiteit van de betreffende bestuursfunctie.

Voor ieder criterium wordt een schaal gehanteerd. Uit de score op die schaal volgt een aantal complexiteitspunten. Het totaal van deze complexiteitspunten bepaalt in welke bezoldigingsklasse de rechtspersoon of instelling valt en welk bezoldigingsmaximum daarmee van toepassing is op de topfunctionaris(sen). Voor de bepaling van de complexiteitspunten verwijzen wij naar de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren

Complexiteitspunten

	2016
Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	2
Gewogen aantal onderwijssoorten of -sectoren	1
Totaal aantal complexiteitspunten	7
Bezoldigingsklasse	C
Bezoldigingsmaximum	€ 128.000

WNT VERMELDING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling of gewezen topfunctionarissen.

Dienstbetrekking in 2016	
Aanhef	Mevrouw
Voorletters	M.L.C.
Tussenvoegsel	
Achternaam	Beke-Huiskes
Functie(s)	Bestuursmanager
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja
Aanvang functie in verslagjaar	01-01
Einde functie in verslagjaar	31-12
Taakomvang (fte)	0,7843
Gewezen topfunctionaris	nee
Bezoldiging 2016	
Beloning	€ 68.246
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 8.892
Subtotaal bezoldiging	€ 77.138
Onverschuldigd betaald bedrag bezoldiging	-
Totale bezoldiging	€ 77.138
Afwijkend WNT-maximum	-
Individueel WNT-maximum	€ 100.390
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	niet van toepassing
Toelichting overschrijding bezoldigingsnorm	niet van toepassing
Gegevens 2015	
Aanvang functie vorig verslagjaar	01-01
Einde functie vorig verslagjaar	31-12
Taakomvang (fte) vorig verslagjaar	0,7843
Beloning vorig verslagjaar	€ 63.872
Belastbare onkostenvergoedingen vorig verslagjaar	€ 6
Beloningen betaalbaar op termijn vorig verslagjaar	€ 8.132
Totale bezoldiging vorig verslagjaar	€ 72.010
Ontslaitkering 2016	
Uitkering wegens beëindiging dienstverband	niet van toepassing
Onverschuldigd betaald bedrag ontsluitkering	
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	
Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband, betaald in verslagjaar	
Individueel WNT-maximum ontsluitkering	
(Voorgaande) functies	
Jaar einde dienstverband	
Motivering overschrijding ontsluitkeringsnorm	
Toelichting overschrijding ontsluitkeringsnorm	

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking voor de eerste 12 maanden van de functievervulling.

Niet van toepassing, er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking voor de eerste 12 maanden van de functievervulling.

Toezichthoudende topfunctionarissen

Dienstbetrekking in 2016

(Fictieve) dienstbetrekking	Nee De heer H.A.	Nee De heer J.G.	Nee Mevrouw A.	Nee De heer A.P.	Nee De heer C.A.	Nee De heer A.
Aanhef						
Voorletters						
Tussenvoegsel						
Achternaam	Verhoef	Troost	Zoetekouw	Flier	Oskam	Molenaar
Functie(s)	Voorzitter	Algemeen lid	Algemeen lid	Algemeen lid	Algemeen lid	Algemeen lid
Aanvang functie in verslaajaar	01-01	01-01	01-01	01-01	01-01	01-01
Einde functie in verslaajaar	31-12	31-07	31-12	31-12	31-12	31-12

Bezoldiging 2016

Beloning	€ 1.500	€ 728	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250
Belastbare onkostenvergoedingen						
Beloningen betaalbaar op termijn						
Subtotaal bezoldiging	€ 1.500	€ 728	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250
Onverschuldigd betaald bedrag bezoldiging						
Totale bezoldiging	€ 1.500	€ 728	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250
Afwijkend WNT-maximum						
Individueel WNT-maximum	€ 19.200	€ 7.435	€ 12.800	€ 12.800	€ 12.800	€ 12.800
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Toelichting overschrijding bezoldigingsnorm						

Gegevens 2015

Aanvang functie vorig verslaajaar	01-01	01-01	01-01	01-01	01-01	01-01
Einde functie vorig verslaajaar	31-12	31-12	31-12	31-12	31-12	31-12
Beloning vorig verslaajaar	€ 1.500	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250
Belastbare onkostenvergoedingen vorig verslaajaar						
Beloningen betaalbaar op termijn vorig verslaajaar						
Totale bezoldiging vorig verslaajaar	€ 1.500	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250	€ 1.250

Ontslaitkering 2016

Uitkering wegens beëindiging dienstverband	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Onverschuldigd betaald bedrag ontsluitkering						
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband						
Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband, betaald in verslaajaar						
Individueel WNT-maximum ontsluitkering						
(Voorgaande) functies						
Jaar einde dienstverband						
Motivering overschrijding ontsluitkeringsnorm						
Toelichting overschrijding ontsluitkeringsnorm						

WNT VERMELDING NIET-TOPFUNCTIONARISSEN BOVEN DE NORM**Bezoldiging niet-topfunctionarissen boven de norm**

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Er zijn in 2016 geen ontsluitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

**H. OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN
MODEL VT VERPLICHTE TOELICHTING**

Naam	Juridische Vorm	Statutaire Zetel	Code activiteiten	Eigen Vermogen EUR	Resultaat 2016 EUR	Deelname %	Consolidatie Ja/Nee
Stichting SWV Passend Onderwijs Drechtsteden 28.09	Stichting	Papendrecht	4	nvt	nvt	nvt	nee

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

Bestemming van het netto resultaat

Het nettoresultaat volgens de Staat van Baten en Lasten over 2016 bedraagt € 408.003 (verlies)

Hiervan is te bestemmen voor:

Algemene Reserve € 408.003 wordt onttrokken aan de reserve

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan die belangrijk zijn voor de interpretatie van de cijfers in de jaarrekening.

Tot het verstrekken van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,

Bestuursmanager:

M.L.C. Beke-Huiskes

Bestuur:

J.A. Lavooi (voorzitter)

A. Zoetekouw (lid)

A.P. Flier (lid)

C.A. Oskam (lid)

A.C. Molenaar (lid)

Datum vaststelling jaarrekening: 08-06-2017

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht & Sliedrecht,
gevestigd te Papendrecht

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht & Sliedrecht, gevestigd te Papendrecht, gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht & Sliedrecht op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2016;
- (2) de staat van baten en lasten over 2016; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht & Sliedrecht, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van de accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- verslag toezichthoudend bestuur;
- het bestuursverslag;
- financiële kengetallen;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.3. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en het intern toezichthoudend orgaan voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

Het intern toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Middelburg, 29 juni 2017

DRV Accountants & Adviseurs

w.g. drs. J.A. Vermeule RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten van transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het intern toezichthoudend orgaan onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het intern toezichthoudend orgaan dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het intern toezichthoudend orgaan over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.